

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Izdatništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pokrajinskem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Cor. Post. No 11-3118
IZKUPNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina zna mesečno Lir 18,-
za inozemstvo vključno s ponedeljskim jutrom Lir 36,50.
Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estero:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Sensibili perdite nemiche nel Fezzan

I combattimenti in Tunisia continuano con successo
Vivaci azioni dell'aviazione dell'Asse

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 13 gennaio 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 963:
Sul fronte siriano azioni degli opposti elementi esplorativi.
Negli scontri dei giorni scorsi nel Fezzan il nemico ha subito perdite sensibili. Abbiamo preso una cinquantina di prigionieri, fra i quali due ufficiali.
In Tunisia risultano distrutti nel combattimento tuttora in corso 14 carri armati, due autobombe e numerosi veicoli.
Un aeroporto libico veniva bombardato e mitragliato da una formazione dei nostri velivoli che incendiavano un deposito di carburante e distruggevano a terra appa-

recchi e automezzi.
Altri reparti della nostra aviazione hanno agito su posizioni avanzate dello schieramento avversario nella regione tunisina.
Quattro aerei sono stati abbattuti dai cacciatori dell'Asse nei duelli della giornata. Due nostri apparecchi non hanno fatto ritorno.
Alcune bombe sganciate sul abitato di Sciaccia (Agrigento) nel pomeriggio di ieri causarono danni limitati; fra la popolazione civile sono segnalati sette morti e un ferito.
In seguito ad azioni nemiche abbiamo perduto due siluranti; gran parte degli equipaggi è salva.

Občutne izgube sovražnika v Fesanu

Boji v Tunisu se nadaljujejo uspešno — Živahne akcije osnega letalstva

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 13. januarja naslednje 963. vojno poročilo:

Na sirtiskem bojišču delovanje izvidniških elementov na obeh straneh.

V spopadih preteklih dni v Fesanu je sovražnik utrpel občutne izgube. Ujeli smo kakih 50 ujetnikov, med njimi dva oficirja.

V Tunisu je bilo doslej v bojih, ki so se vedno v teku, uničenih 14 tankov, 2 oklopna avtomobila in več vozil.

Oddelek naših letal je bombardiral in obstreljeval s strojnimi in neko libijsko letališče, kjer so naša letala zažgala zalogo

goriva in uničila na tleh letala in avtomobilska vozila.

Drugi oddelki našega letalstva so napadli prednje postojanke sovražne razsvetle na tunisijskem področju.

Lovci so si v dvoboju preteklega dne sestrelili 4 sovražna letala. Dve naši letali se nista vrnila.

Nekaj bomb, ki jih je sovražnik odrgel na kraj Sciaccia (Agrigento) včeraj popoldne, so povzročila le omejeno škodo; med civilnim prebivalstvom je bilo 7 mrtvih in 1 ranjen.

Zaradi sovražnih akcij smo izgubili 2 motorne torpedovke; večji del posadke je rešen.

Goreči patriotizem italijanskih rojakov v Tunisu

Tunis, 12. jan. s. Od trenutka, ko so čete Osi prišle v Tunis in se zoperstavile anglo-amerikanskemu vpadu v francosko Severno Afriko, so se pričeli za tu bivačje Italijane dnevi goreče zvestobe in narodnega navdušenja. Navzočnost italijanskih vojakov, združenih z nemškimi tovariši, je priglala patriotični ogenj v srcih vseh naših rojakov tako v mestih kakor na deželi, kjer žive že v več generacijah in delajo ter doprinašajo neprecenljiv delež s svojo razumnostjo in delom k proizvodnji in uspevanju Tunisa. Čutili smo skoraj snovno svo toplotu njih patriotičnega plamena. Italijanski vojaki ne bodo molili nikoli pozabiti ganljivih brat-skih sprejemov pri naših rojakih v vseh mestih in krajih, kakor so prišli in kjer so takoj pričeli borbo proti sovražniku, rano ob rami z nemškimi tovariši, katerim so naši rojaki prav tako povsod izpričali svojo tople simpatijo.

V Tunisu, kjer Italijanov, ki so prišli s Sicilije, naravnost mrgoli med prebivalstvom in kjer na vsaki cesti in v vsaki trgovini govorijo in razumejo njih jezik, so bile manifestacije za naše vojake brez primere v ljubeznivosti in vzgonu. Povsod so italijanske družine vojake sprejemale in pozdravljale kot drage sorodnike. Tudi najbolj skromni so jih hoteli pogostiti v svojih hišah in jih obložiti z darovi. V italijanskih lokalih so bili lastniki srečni, da so jim lahko postregli. Na stotine takih dogodkov je bilo in še se ponavlja.

Pa tudi v drugih področjih so tuniški Italijani takoj začeli sodelovati z našimi Oboroženimi silami. Tako je italijanska bolnica v mestu, ki je velika zgradba in največja moderna bolnica v Tunisu ter po pravici ponos naše kolonije, takoj dala dve nadstropji na razpolago nemškim tovarišem, tretje nadstropje pa našim vojakom. Ranjence so tu negovali italijanski zdravniki ob ljubeznivi podpori bolničarke Rdečega križa iz Tunisa. Tudi italijanski podporni odbor je sodeloval in pomagal skupno z GILom našim rojakom, ki so prišli v Tunis z operacijskih področij. Več sto italijanskih delavcev, zlasti šoferjev in mehanikov, je takoj dalo svoje delo na razpolago Oboroženim silam Osi. V pristanišču so naši delavci poskrbeli, da se je zelo važno pristaniško delo tudi ob sovražnih letalskih napadih nadaljevalo. Junaško in učinkovito udeleževanje teh naših delavcev, zlasti v prvih dneh italijansko-nemške intervencije zasluži poudarka, tem bolj zaradi tega, ker so sovražne bombe mnoge od njih ubile in ranile.

Tudi v Suzi, kjer živi kolonija 3.500 Italijanov, ki so po večini ribiči in obrtniki s Sicilije, je bil prihod italijanskih in nemških sil za naše rojake nepozaben dogodek. Družine teh živah in marljivih delavcev so med seboj tekmovale v dajanju živili in darov našim vojakom. Obdajali so jih z ljubeznijo in brezpogojno vzajemnostjo.

V Sfaxu, kjer živi 4.000 Italijanov, ki so tudi prišli s Sicilije, je bil sprejem italijanskih in nemških sil izredno prisrčen. Velika italijanska šola, kjer se je osredotočilo življenje naše zajednice, je bila z ljubeznijo in umno preurejena v bolnico za prvo pomoč ranjenecem z bojišč. Vsa italijanska kolonija, je postrelala za živila, zdravlila in oblekla.

Ameriška razočaranja nad položajem v Afriki

Rim, 12. jan. s. »Daily Herald« objavlja dolg dopis Alistaira Coocha iz New Yorka o položaju v severni Afriki v luči zadnjih dogodkov. Dopisnik izjavlja, da resnična velika senzacija v tednu za ameriško vladu ni bila Rooseveltova poslanica, temveč običanje v afriškem blatu. Uspeh invazije

Razstava italijanskega tiska v Španiji

Burgos, 12. jan. s. V italijanskem zavodu za kulturo je bila ob nazočnosti zastopnikov oblasti in prvakov otvorjena razstava italijanskega tiska, ki je zbudila največje zanimanje.

Odbiti sovjetski napadi na Kavkazu

Uspešni nemški protinapadi na zapadnem Kavkazu — 80 sovjetskih tankov in 52 letal uničenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 13. jan. Vrhovno poveljništvu nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na zapadnem Kavkazu je sovražnik zopet obnovil svoje že dalje časa prekinjeno krajevo bojno delovanje in ponovno skušal vdreti v postojanke nemških in madžarskih čet, pri čemer je bil v obrambnem ognju zavržen z velikimi izgubami. Na gorski fronti so nemške čete zavzele številne bojne postojanke. Na ostali južni fronti trajajo borbe dalje. Uničenih je bilo 28 sovjetskih oklopnih voz.

Po močni topniški pripravi so začele sovjetske čete v nekem odseku madžarskih čet napad, ki je bil v ogorčenih borbah s sodelovanjem nemških čet zavržen. Nemška in madžarska brza bojna letala so podnevi in ponoči obstreljevala z uničujočim učinkom izhodiščne postojanke in sovražnikove kolone v pokretu.

Pri nadaljevanju lastnih napadalnih akcij v srednjem odseku fronte je padlo v naše roke več sto ujetnikov ter veliko število oklopnih voz in topov.

Oporišče v Velikih Lukah se brani dalje z junaško hrabrostjo, medtem ko napredu-

jejo lastni napadi za razbremenitev oporišča.

Na področju Ilmenskega in Ladoškega jezera je sovražnik izvršil močne napade, ki pa so se razbili ob žilavem odporu nemških čet. Sovjetske čete so izgubile v hudih borbah 52 oklopnih voz.

V ogorčenih letalskih bojih dneva so sestrelili nemški lovci 52 letal, med temi 36 v severnem odseku fronte, pri čemer smo izgubili eno samo lastno letalo.

V Tunisu je sovražnik pri trajajočih krajevnih bojih izgubil doslej 14 oklopnih voz, dva oklopna izvidniška voza in veliko število motornih vozil. Dnevni in nočni napadi nemškega in italijanskega letalstva v severni Afriki so bili naperjeni na topniške postojanke in zbirališča čet. Štiri sovražna letala so bila sestreljena.

V zgodnjih jutranjih urah današnjega dneva so angleška letala zopet izvedla brez načrta vzemirjevalne polete nad zapadnim nemškim ozemljem. Nastale izgube in škoda so neznatne. Nad obalo Rokavskega preliva je včeraj sovražnik izgubil dve letali.

Sovjetski ofenzivni sunki povsod zadržani

Pregled položaja na glavnih odsekih vzhodne fronte

Berlin 12. jan. s. Mednarodna obveščevalna agencija doznava naslednje podrobnosti o položaju na vzhodni fronti:

Po hudih in brezuspešnih napadih v preteklih dneh na fronti Stalingrada so bojiševiki vrgli v boj nove znanstvene sile in obupno skušali zlomiti odporno črto Nemcev. Povsod so bili napadi, ki so bili izvedeni z velikimi množicami, odbit z zredno hudim ognjem avtomatičnega orožja in topništva, dočim so nemške čete na nekaterih točkah kjer je nasprotniku uspelo načeti njihove postojanke, z silovitimi protinapadi takoj vzpostavili položaj. Nagla in takojšnja zadržava svezih nemških rezerv, je preprečila, da sovražnik delnih uspehov ni mogel izkoristiti. Nemške čete so zoperstavile slahernemu taktičnemu manevru sovražnika takoj učinkovite protimanovre. Bojiševiška zbirališča so bila čisto doslovno razbita s koncentriranim nemškim ognjem, sovražnikova sredstva pa so bila večinoma onesposobljena za boj. Posebno veliki so bili uspehi nemških protinapadov na področju med Volgo in Donom, kjer so nemške čete po srčitih večdnevni borbah zavzele številne vasi in očitno zboljšale svoj položaj. V teh operacijah je bilo mnogo močnih skupin sovjetskih armad okoliženih in se zdaj uničujejo.

Na Kavkazu so bojiševiki poskušali z nenadnim sunkom neke oklopne kolone v smeri proti mestu Mineralne vode. Majhna posadka tega središča je z nekaj protitankovskimi topovi junaško odbila napad in zadala sovražniku hude izgube. Uničila je 12 tankov in zapodila kolono nazaj proti vzhodu. Izkoriščajoč gostoto megle, je skušala neka druga bojiševiška letišča kolona napasti nemške postojanke v velikem kolenu Dona, toda tudi ta je bila takoj ustavljena in potem uničena.

Na vseh ostalih odsekih fronte so nemške čete nadaljevale svoja kretanja po v naprej določenih načrtih. Številni novi kraji so bili zasedeni. Pri Velikih Lukah so nemške napadalne skupine kljub obupnemu sovjetskemu odporu še naprej napredovale.

Tudi včeraj so Rusi nadaljevali napade na točkah, ki so jih obtrelevali prejšnje dni ter so pošiljali v boj znatne množice pehote in oklopnih sredstev. Letalstvo ni kazalo posebne delavnosti zaradi slabih vremenskih razmer, vendar pa je prišlo do mnogo spopadov, zlasti v zraku nad Stalingradom. Po nemških vestih o bojih, ki so v teku, se da zaključiti, da je postal ogromni napor sovražnika na vsi črti brez uspeha. Poplava ruskih strelskih divizij in oklopnih oddelkov je bila povsod zadržana ter vržena nazaj v uspešnih protinapadih. Eden izmed teh protinapadov je prinesel obkolitev in uničenje cele sovjetske pehote divizije. Kakor znano, štejejo sedaj sovjetske divizije približno po 6000 mož.

Delavnost sovražnika med Kavkazom in Donom, med Stalingradom in med Terekom se je včeraj popolnoma očistila kljub hudim izgubam, ki so jih zavezniške čete prizadele sovražniku. Bitka je dobivala značaj najhujše silovitosti zlasti na področju Stalingrada, kjer so bili zabeleženi siloviti spopadi med oklopnimi vozovi vseh tipov in vsakršne tozake. Proti večeru so se v bojni črti pojavili tudi eskadroni konjenice, ki pa so se takoj umaknili, ko njihov napad ni mogel predrti pregrade, ki so jo pred nemškimi bojni moči črtami napravile strojne in topništvu.

V južnem odseku fronte se ni zgodilo ničesar, kar bi Rusom dalo povoda za zmagoslavje. Saj sami priznavajo v svojem vojnem poročilu, da so bili ponekod potisnjeni nazaj od glavnih sunkov nemških čet. Tudi na angleški strani je nekoliko krote prvotni optimizem glede napredovanja ruske zmske ofenzive. Liddellhard je v nekem svojem članku podrobno razčlenil položaj v Rusiji in ugotovil, da odpor osnih čet ne samo nikjer ne peša, marveč se zdi, da raste iz dneva v dan. Potemtakem borbeni duh zaveznikov nikjer ne pomenja. Mnenje tega britanskega vojaškega kritika, pravijo v Berlinu, je potemtakem popolnoma v skladu z mnenjem vojaških strokovnjakov raznih držav.

Ako gremo od juga proti sredi in proti severu, lahko ugotovimo, da se vojna sreča obrača v prid nemškemu orožju. Znamena utrdba v Velikih Lukah, ki so jo Rusi ozna-

čili kot zavzeto, se še vedno upira in je njena posadka s svojimi izpadi in protinapadi še vedno velik strah sovražniku. Tudi na področju južnozahodno od Ilmenskega jezera so Nemci po odbitu sovražnih napadov prešli sistematsko v ofenzivo.

Po neki vesti agencije D. A. D. so Rusi od 20. novembra do 11. januarja izgubili skupno kakih 5500 oklopnih voz. Izgube prve zimске ofenzive bodo v kratkem naravnost malenkostne, ako se bodo izgube sedanje ofenzive nadaljevale v istem obsegu.

Ducejev dar maršalu Göringu

Berlin, 12. jan. s. Tudi Italija se je udeležila poklonitvenih in voštilnih manifestacij vsega nemškega naroda ob rojstnem dnevu maršala Göringa. Te manifestacije so imele svoj vrhunec v dragocenem daru in izredno ljubeznivem pismu ki ga je Hitler poslal Göringu. Duce je poslal maršalu Göringu velik meč z zlatim ročajem, katerega je cizeliral kipar Messina. Daru je bilo priloženo lastnorčno Ducejevo pismo. Zunanji minister grof Ciano je tudi poslal maršalu Göringu svoje darilo. Obe darila je v Berlinu prinesel podsej ceremoniala v italijanskem zunanjem ministrstvu. Državni podtajnik v letalskem ministrstvu, armadni general Fougier, je darova' antčni kipec, veleposlanik Alfieri v imenu veleposlanstva pa brocasto umetnino, predstavljajočo padaleca, ko se skuša iz letala. Kip je izdelal kipar Ezio Mutti.

Maršal se je zahvalil za darove ter se pristočno razgovarjal s podtajnikom Fougierom, veleposlanikom Alfierijem in podsejtem ceremoniala v zunanjem ministrstvu ter jih prosil, naj tolačijo njegova čustva pri visokih darovalcih.

Najvišje madžarsko odlikovanje za maršala Göringa

Budimpešta, 12. jan. s. Regent Horthy je podelil maršalu Göringu ob rojstnem dnevu odlikovanje madžarskega velikega križa s krono in meči. To najvišje vojaško odlikovanje Madžarske je maršalu Göringu izročil minister za narodno obrambo general Nagy, ki je sam odšel v Berlin v spremstvu poveljnika madžarskih letalskih sil generala Rakonyja.

Ameriški imperijalistični načrti v Indiji

Zedinjene države bi se rade polastile angleške dediščine tudi v Indiji

Bangkok, 12. jan. s. Kar se dogaja v Indiji, ponovno dokazuje, da se Rooseveltov imperijalistični načrt še naprej razvija, zlasti v škodo zavezance Anglije, ki se sedaj ne more upreti z ničemer drugim kakor s pasivno rezistenco na pobude, intrige in vpade Amerike. Zadnje številke listov »Indus« in »Bombay Chronicle«, ki izhajata v Madrasu oziroma v Bombaju, dokazujejo, da se Severni Američani ne vmešavajo v indijske zadeve samo na gospodarskem in trgovskem področju, temveč tudi v politiki. Omenjena lista sta objavila na štirih stolpcih ameriško poslanico Indijcem, v kateri je rečeno, da so se ameriški vojaki izkrcali v Indiji, da bi jo branili. To zagotovo so Indijci sprejeli zelo skeptično. Lista sta objavila tudi Rooseveltov poziv Čangkaškju, ki ga je podpisalo 200 uglednih Američanov, med njimi veliki rabbin Abba Hilles Silver iz Clevelanda.

Poziv navaja v pričetku, da je Indija sedaj »severnoameriška zadeva«, kajti za Ameriko je nujno, da se Indijci bore ob njeni strani proti Japonski. Tudi zavezniška Čingajška se ne razvijajo dobro in je Čangkajške zelo zasrbljen zaradi tega. Moramo delati odločno. Treba je ustanoviti v Indiji vladu, v kateri bodo zastopane vse stranke in vse veroizpovedi. To bo prvi korak do ustanovitve neke vrste konfederacije, enake ameriški. Zahtevamo torej, pravi nadalje poziv, naj Roosevelt in Čangkajške intervenirata v imenu angleške vlade v kongresu in pri indijskih voditeljih, da bi se mogla pričeti nova pogajanja na teh osnovah. Pogajanja med Indijci in Američani naj potekajo naravnost ne glede na mnenje angleške vlade, katere ugled izginja.

Rim, 12. jan. s. Posebni Rooseveltov poslanec Philipps je prisel v New Delhi in v nagovoru indijskim četam izjavil med drugim: Zedinjene države so ponosne na to, da imajo indijsko kri v svojih žilah.

Bržkone je Philipps zamenjal rdečkožce z Daljnega zapada z Indijci ob Gangi in Bramaputri. Vsekakor bi lahko imel bolj jasne predstave o indijskem prebivalstvu.

Pomanjkanje živil v Bombaju

Saigon, 12. jan. s. Pomanjkanje živil je postalo v Bombaju zelo resno. Bombaju grozi, da bo ostal brez kruha. Batl se je

izgredov. Ko je bila osrednja vlada obveščena o položaju, je odredila revizijo vsega razpoložljivega žita v Pungbiji in Sindu, da bi ga nujno poslala v Bombaj. Položaj pa se je zamotal, kajti prebivalci Sinda protestirajo, ker se bojijo, da bodo sami ostali brez kruha. Policija je morala zaščititi kolodvor, kjer so nalagali žito za Bengalijo. V Bombaju so začeli stavkati mesarji. Mesarije so zaprte in je mesto ostalo brez mesa. V zadnjem trenutku so oblasti opazile, da ne poznajo dejanskih statističnih podatkov o prebivalstvu Bombaja in ne morejo sporočiti osrednji vladi, kakšne količine živil mesto potrebuje. V naglici se popisuje prebivalstvo, kar pa je težka stvar, kajti družine najjavljajo večje število oseb v upanju, da bodo dobile več obrokov in tako potolažile svoj glod. Famosna angleška organizacija se je v Indiji zelo klavirno obnesla. Guverner Poone, ki mu je osrednja vlada ukazala, naj nujno pošlje v Bombaj tisoč glav živine, je odgovoril: Ze tri dni smo brez grama mesa in jutri bomo brez žita.

Nezadovoljstvo Avstralcev

Lizbona, 12. jan. s. V Avstraliji je zopet postalo pereče nezadovoljstvo zaradi vodstva vojne. Reuter poroča iz Melbourne, da javno mnenje sili ministrskega predsednika, naj odpotuje v Ameriko in Anglijo ter doseže večjo angleško in ameriško pomoč za obrambo Avstralije. »Daily Telegraph«, ki dobiva obvestila iz Melbourne, meni, da Curtin ne bo odpotoval iz Avstralije kljub pritisku ljudstva, da ne bi Churchill in Roosevelt še bolj spravil v zadrego.

Kakšno je razpoloženje Indijcev, odkriva »Sydney Sunn«, ki komentira Rooseveltovo poslanico kongresu in piše: Predsednikova poslanica bi nam bila mnogo bolj všeč, če bi naznanila, da nameravajo Američani ta mesec pričeti prodor na Pacifiku. V nekem drugem članku opozarja list, da je treba misliti tudi na Avstralijo. Avstralsko vprašanje, piše list, je zelo važno za vse narode, ki so zainteresirani na Pacifiku. Obstaja avstralski problem. Če bi ga zanemarili, bi to bila zelo huda napaka, ki bi se morala plačati z mnogo avstralske in ameriške krvi.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Listine sramote in groze

Skupina 12 Bežigrancev iz Ljubljane je bila umorjena na izrecno povečje partizanskega vodstva

Ob priliki očistevalnih akcij oddelkov Oborožene gile proti komunističnim teroristom na Notranjskem in Dolenjskem so oblasti dobile v roke tudi važne komunistične in partizanske dokumente. Te izvirne listine v prvi meri potrjujejo že znana poročila o komunističnih umorih, pobojih in ropih. One obenem znova postavljajo na laž trditve komunistične propagande, da so grozna in sramotna dejanja, ki so tako upravičeno razplamela sveto jezo in nezapisni odpor vsega prebivalstva, zagrešili posamezni zločinski tipi na lastno pest in da partizansko vodstvo za nje ne more biti odgovorno. Najdene listine potrjujejo ravno nasprotno, da so komunistični in partizanski voditelji za izvršena zverstva ne le vedeli in jih dovoljevali, temveč da so jih naravnost naročali in zahtevali.

Priobčili bomo v posnetkih nekatere teh sramotnih spričeval o komunističnih zločincah ter brezmejnih moralnih pokvarjenosti komunistično-partizanskih voditeljev in njihovih pomagačev. Prvi posnetek priobčujemo v današnji številki na 4. strani. Glas se:

»Strogo zaupno! — Komandi I. čete Sercejevega bataljona — Po ustni naredbi komandanta III. grupe Mir. J. Bračiča morate 12 internirancev, ki smo jih rešili iz ujetniškega vlaka, tekoma 24 ur likvidirati. Likvidacijo izvršite tajno. Strogo pazite na to, da se o tem ne bo ničesar izvedelo in da vam kdo ne pobežne. Za izvršitev te

naredbe osebno odgovarjate. — Stab. I. bataljona »Ljube Serceja«, krimski odred. — Političkomisar Fric Novak I. r. — 5. julija 1942.«

Ta dokument avtentično potrjuje informacije, ki so jih bili prinesli že prvi Bežigranci, rešeni iz partizanskega ujetništva. Soglasno so takrat pripovedovali, da je v prvi noči, ko so bili na pohodu skozi krmške gozdove, izginilo okrog 12 njihovih sotrpinov. Bili so to taki, ki so od vsega začetka odločno zahtevali, naj jih partizani izpuste. Kakšna je bila njihova usoda, takrat ni nihče z gotovostjo vedel, kmalu pa se je začelo med njimi šepetati, da so bili kot nasprotniki komunizma vsi »likvidirani«. Likvidirati pomeni v partizanskem žargonu: umoriti. Komunistični teroristi so znali zajete Bežigrance tako ustrahovati, da se niso upali povpraševati po usodi tovaršev, ki so izginili. Celotno med sabo si niso upali o tem govoriti, ker so imeli politični komisarji, strah in trepet vsake čete, povsod svoje prisluševalce in ovaduhe. Ko pa so se potem vrnili, je to strahovanje odpadlo in takrat so se raznesle prve vesti o žalostni usodi enajstih partizanskih pogrešencev. Te vesti so dobile sedaj svoje potrdilo v najdenem dokumentu, ki vsebuje povečje za umor vseh dvanajst fantov.

Enako grozni in sramotni so tudi ostali dokumenti s poročili o izvršenih umorih in ropih. V prihodnjih številkah bomo objavili še nekatere od njih.

Petdeset let maršala Göringa

Kakor smo že zabeležili, je nemški maršal Hermann Göring pred nekaj dnevi stopil čez prag 50. leta. Narodno-socialistična Nemčija je praznovala njegovo petdesetletnico s posebnim poudarkom, kar je popolnoma naravno, če pomislimo, da je Hermann Göring vojak, gospodarstvenik, politik, organizator in poleg Hitlerja najbolj reprezentativna prikažen med predstavniki sedanjega režima.

Maršal Göring pa ni popularen samo v Nemčiji, ampak tudi v inozemstvu, posebno v Italiji, kjer se je ponovno mudil v važnih poslanstvih. Za Italijo maršal Göring že dolgo ni več tujec. Življenska pot ga je ponovno pripeljala v deželo solca, in sicer v času, ko se ni zavezaval tako odličnega položaja kakor danes. Njegova vojaška kariera je znana. Svetovne vojne leta 1914 se je udeležil najprej kot častnik na francoskem bojišču. V oktobru 1914 se je pridružil letalcem kot opazovalec. V maju 1915 je postal pilot, v maju 1916 lovski pilot. V tem svojstvu je dosegel mnogo zmag v zraku in je bil tudi težko ranjen. Leta 1917 je bil za svoje zasluge v letalski vojni povišan za poveljnika eskadre, leta 1918 pa je prejel najvišje vojaško odlikovanje v Nemčiji. Ob koncu svetovne vojne je bil na čelu znane Richthofenove eskadre in še 11. novembra 1918 označuje njegov raport 644 sestreljenih sovražnih letal.

Kot kapetan je moral dati slovo vojaškemu letalstvu, nakar se je posvetil civilnemu letalstvu ter je postal aeronautični izvedenec na Danskem in Švedskem. Toda na tem mestu ni vzdržal dolgo. Leta 1922 se je srečal v Monakovu z Adolfom Hitlerjem in se mu takoj pridružil. Čeprav je bil še mlad po letih, ga je Hitler takoj imenoval za poveljnika oddelkov SA.

V Feldherrenhalle je prejel nato Hermann Göring svoj krvavi krst ob strani Rjavih srca. Bil je tako hudo ranjen, da se je moral umakniti na Tirolsko, kjer se je njegovo zdravje polagoma popravilo. Iz Tirolske je odinil v Italijo, kjer je ostal vse leto 1924 in del 1925. V tej dobi se je v Italiji že razmahnil fašizem, ki je nudil Göringu dovolj snovi za študij Göring je spoznal oplojevalno moč fašizma ter se je gibanju močno približal. V tej dobi je tudi navezal prve stike z Mussolinijevim idejo države. Leta 1927 je izšla v Nemčiji amnestija, ki je Göringu omogočila povratek v domovino. Takoj se je vrnil v vrtnice politike in je postal zonet ena prvih postav med narodnimi socialisti. Leta 1928 se je sestal nemški državni zbor, v katerem je pokazal Göring velike organizacijske vrline. Ta doba se je zaključila z volitvami ob koncu januarja 1933, ko je Göring prevzel vodstvo letalskega komisarata, kar je postal vrhu tega še pruski notranji minister. Ko je dne 5. marca 1935 nemški državni zbor razbil okove, ki so tlačili Nemčijo k tlom, ter je bila proglašena obnova vojske, je bil Göring imenovan za letalskega generala. Posvetil se je tej panogi z vsemi izkustvi in vsem zanimanjem. Kmalu nato ga je postal kancelar Hitler na važne ekskurzije po Evropi. Göring je obiskal Rim, Budimpešto, Sofijo, Beograd in Varšavo, kjer je sklepal prijateljstva političnega in gospodarskega značaja. V Nürnbergu je bil Göring leta 1936 zopet odlikovan na ta

način, da ga je Hitler imenoval za vrhovnega gospodarstvenika Nemčije. Poverjena mu je bila organizacija štirilete glade na gospodarski in avtarktični položaj Nemčije. Hitler je poudaril, da je to nalogo poveril možu, ki se je pokazal sposobnega in vrednega, da izvrši to poslanstvo. Proizvodnja se je osamosvojila, vse panoge so napredovale. Nemčija je v kratkem postala bolj ali manj odvisna od uvoza iz tujih dežel. Nato se je začela gospodarska organizacija v velikem slogu. In polagoma je stopal Hermann Göring vedno više prilestivosti svojih uspehov, postal je svetnik v gospodarskem ministertvu in v ministertvu za zunanje zadeve ter je imel velik vpliv tudi na razvoj nemških financ.

Dne 30. avgusta 1939 je Hitler imenoval Göringa za svojega namestnika, če bi se pokazala potreba za to. Dne 19. julija 1940 je bil Göring imenovan za maršala velike Nemčije in je s tem dosegel najvišjo vojaško čast, ki jo more dati ta država svojemu sinu.

Göring je v pravem pomenu besede Hitlerjev paladin. Njegova vera v stranko je popolna. Maršal Göring pozna Nemčijo in njene lastnosti, Nemčija pa pozna njega. V tem se izpopolnjujeta. Zato je Nemčija praznovala 50letnico Göringovega rojstva s splošnim priznanjem, katerega se pridružuje tudi prijateljska Italija.

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško vojno sodišče vrhovnega poveljstva Oboroženih sil za Slovenijo in Dalmacijo, odsek v Ljubljani, je izrekel naslednje sodbe:

I.

v zadevi proti
Skušku Slavku, neznanega očeta in matere
Franciške Kušek, roj. v Gornjem Lakenju
9. X. 1925 in tamkaj bivajočemu, v begstvu,
obtoženemu:

a) prevratne združbe po čl. 4. Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941, ker je od nedoločene dobe sodeloval v Trebnjem in še vedno sodeluje pri prevratni združbi, ustanovljeni z namenom, da izvrši nasilni prevrat državne ureditve;

b) sodelovanja v oboroženi četi po čl. 16. Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941, ker je sodeloval in še vedno sodeluje pri oboroženi četi, ustanovljeni z namenom, da vrši zločine proti državnim osebnostim;

c) protizakonite posesti orožja in streliva po čl. 2. Ducejevega razglasa z dne 24. X. 1941, ker je bil in je še vedno v posesti orožja in streliva brez dovoljenja pristojnih oblasti.

Ti zločini so bili ugotovljeni v Trebnjem dne 29. II. 1942-XX.

Iz teh razlogov proglašajo sodišče Skuška Slavka za krivega pripisanih mu zločinov in ga kot takšnega obsodijo v do smrti ječo, na trajno prepoved dostopa do javnih služb in zakoniti preklči razen tega na plačilo pravnih stroškov in vzdrževanja v zaporu.

Odreja enkratno objavo te sodbe v izveščku v listu »Il Piccolo« v Trieste in »Jutru« v Ljubljani.

II.

v zadevi proti
Verdniku Kerlu, očeta Valentina in matere Verdnik Marije, roj. 12. XII. 1905 v Slapem, bivšemu jugoslovanskemu orožniku v begstvu, obtoženemu:

a) sodelovanja proti oboroženi četi po čl. 16. Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941, ker je ob 10.30 dne 16. maja 1942 ob priliki prenosa postaje Kr. Karabinjerjev, kateri je bil dodeljen, iz Starega trga v Log pri Kočevju zbežal v bližnje gozdove in se pridružil oboroženim tolpam;

b) sodelovanja pri prevratni združbi po čl. 4. Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941, ker je v istih časovnih in krajevnih okoliščinah sodeloval pri prevratni združbi, ustanovljeni z namenom, da izvrši nasilni prevrat obstoječe politične, gospodarske in socialne ureditve države;

c) protizakonite posesti strelnega orožja in streliva po čl. 2. Ducejevega razglasa z dne 24. X. 1941, ker je bil v istih časovnih in krajevnih okoliščinah v posesti orožja in streliva ki ga je nosil s seboj brez predpisane dovoljenja pristojnih oblasti.

Iz teh razlogov je proglašilo sodišče Verdnika Karla za krivega pripisanih mu zločinov in ga kot takšnega obsodilo v do smrti ječo, na trajno prepoved dostopa do javnih služb in zakoniti preklči kakor tudi na plačilo pravnih stroškov in stroškov vzdrževanja v zaporu.

Odreja enkratno objavo te sodbe v izveščku v listu »Il Piccolo« v Trieste in »Jutru« v Ljubljani.

Minister Pietro Fedele je umrl

V soboto, 9. januarja, je umrl v Rimu minister Pietro Fedele, stvaritelj fašistične šolske mladine, član italijanskega senata in profesor na kr. univerzi v Rimu. Pokojnik se je narodil 15. aprila 1873. v Minturnu, l. 1905. je zasedel stolico za zgodovino na univerzi v Turinu, kjer je predaval zgodovino do l. 1914, ko je bil pozvan na vseučilišče v Rim. V svetovni vojni 1914-1918 se je Fedele odlikoval pri organizaciji civilne pomoči ter je nastopal na javnih zborovanjih, kjer je propagiral politično in moralno obnovo naroda. Bil je tudi član narodnega komiteja za vojne sirote. L. 1924. je bil izvoljen v parlament, dve leti pozneje je bil imenovan za prosvetnega ministra. Na tem mestu je stal dve leti, nakar je bil imenovan za senatorja. Bil je član mnogih združenj za proučevanje zgodovine. Pridobil si je tudi zasluge za izkoptavanja v Herkulanu in za dviganje cesarskih ladjih iz jezera Nemi. Kot pisatelj se je odlikoval po temeljitem poznavanju Rima in južne Italije.

Komisar za občino Videm-Dobrepolje

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je na osnovi lastne naredbe z dne 4. septembra 1942-XX, št. 2865 glede na potrebo, da se nadomesti fašist Bruno Domenella v njegovi funkciji kot izredni komisar občine Videm-Dobrepolje in na osnovi čl. 3. Krajevega ukaza z dne 5. maja 1941-XXI, št. 291. odredil naslednje:

Fašist Enzo Verzelloni se imenuje za izrednega komisarja občine Videm-Dobrepolje na mesto fašista Bruna Domenelle.

Okrajnemu načelniku v Kočevju se naroča, da izvrši pričujočo odredbo.

Ljubljana, 10. januarja 1943-XXI.

Visoki komisar Emilio Grazioli

Razstava fašistične knjige v Zagrebu

Zagreb, 13. jan. s. Po skoraj poldrugem mesecu so danes zaključili razstavo fašistične knjige, ki jo je organiziralo odposlanstvo Narodne fašistične stranke. Razstava je imela ogromen uspeh, ki ga dokazuje ne le visok obisk, temveč tudi visoka številka naročenih knjig. Razstavo je obiskal tudi Poglavitnik s člani vlade in inozemskimi diplomati. Vsi obiskovalci so izrazili svoje občudovanje in pokazali največje zanimanje za razstavo.

Živahni trgovinski stiki s Švedsko

Stockholm, 12. jan. s. Tisk objavlja razgovor s šefom kabineta zunanjega ministertva Švedske, v katerem se poudarja, da je Italija na drugem mestu med narodi, s katerimi ima Švedska trgovinske odnose. Čeprav se ta okolnost, ki je nastala v glavnem zaradi blokade, lahko spremeni, se italijansko-švedska trgovska izmenjava ne sme smatrati za prehodno pojav.

III.

V zadevi proti:
1. Volčiču Josipu, očeta Jakoba in matere Gajvoda Neže, rojenemu 12. XII. 1922 v Brusnicah in tamkaj bivajočemu, železničarju;

2. Zupančiču Avguštinu, očeta Franceta in matere Kos Franciške, roj. 28. IV. 1922 v Mali Dobrovi pri Stični in tamkaj bivajočemu, železničarju;

3. Rifeljnu Francetu, očeta Franceta in matere Rajer Marije, roj. v St. Petru 14. VII. 1903 in tamkaj bivajočemu, železničarju, proti vsem v begstvu, obtoženim:

a) prevratne združbe po čl. 4. Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941, ker so od nedoločene dobe dalje sodelovali pri združbi, ki je bila naperjena na nasilni prevrat, obstoječe politične, gospodarske in socialne ureditve države;

b) sodelovanja pri oboroženi četi po čl. 16. Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941, ker so sodelovali in še vedno sodelujejo pri oboroženi četi, ustanovljeni z namenom, da vrši zločine proti državnim osebnostim;

c) protizakonite posesti orožja in streliva po čl. 2. Ducejevega razglasa z dne 24. X. 1941, ker so bili brez predpisane dovoljenja pristojnih oblasti v posesti orožja in streliva.

Vsi ti zločini so bili ugotovljeni v Novem mestu 6. VII. 1942-XX.

Iz teh razlogov je sodišče proglašilo Volčiča Josipa, Zupančiča Avgustina in Rifelja Franceta za krive pripisanih jim zločinov in jih kot takšne obsodilo v do smrti ječo, trajno prepoved dostopa do javnih služb in zakoniti preklči, kakor tudi na plačilo pravnih stroškov in stroškov za vzdrževanje v zaporu.

Odreja enkratno objavo te sodbe v izveščku v listu »Il Piccolo« v Trieste in »Jutru« v Ljubljani.

IV.

V zadevi proti:
Vidmarju Alojzu, neznanega očeta in matere Vidmar Neže, rojenemu 1. VI. 1914 v Vrtači pri Semiču in tamkaj bivajočemu, delavcu, v zaporih, obtoženemu:

a) prevratne združbe po čl. 4. Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1941, ker je od nedoločene dobe do 2. decembra l. 1942 na ozemlju Ljubljanske pokrajine sodeloval pri združbi, ustanovljeni z namenom, da izvrši nasilni prevrat politične, gospodarske in socialne ureditve v državi;

b) sodelovanja pri oboroženi četi po čl. 16. Ducejevega razglasa z dne 3. X. 1942, ker je v navedenih časovnih in krajevnih okoliščinah sodeloval pri oboroženi četi, ustanovljeni z namenom, da vrši zločine proti državnim osebnostim;

c) protizakonite posesti orožja in streliva po čl. 2. Ducejevega razglasa z dne 24. X. 1941, ker je bil v istih časovnih in krajevnih okoliščinah brez dovoljenja pristojne oblasti v posesti orožja in streliva.

Iz teh razlogov je sodišče proglašilo Vidmarja Alojza za krivega pripisanih mu zločinov in ga kot takšnega obsodilo v do smrti ječo, na trajno prepoved dostopa do javnih služb in zakoniti preklči, kakor tudi na plačilo pravnih stroškov in stroškov za vzdrževanje v zaporu.

Odreja enkratno objavo te sodbe v izveščku v listu »Il Piccolo« v Trieste in »Jutru« v Ljubljani.

Ljubljana, 8. januarja 1943-XXI.

Dopolavoro v Ljubljani

Iz zadnjega tedenskega pregleda, ki ga je izdal Pokrajinski Dopolavoro v Ljubljani, posnemamo naslednje:

Dne 4. t. m. je družba pestre umetnosti »Riccioli« priredila zanimivo predstavo v Logatcu, vodstvo ustanove pa je podarilo po en radijski sprejemnik znamke »Magneadine« poveljstvu cestne Milice in jedilnici posadke bataljona 248° Bzg. T. M.

Dne 6. t. m. je bila na sedežu ustanove v Ljubljani prirejena IV. Befana vojaka. Za ta praznik se je Pokrajinski Dopolavoro tiho in vztrajno pripravil že dalje časa. Vse organizatorične ovire pri tem delu so bile z lahkoto premostene, ker so tovariški sodelovali tudi vse predstojniki, ki so se zavedali važnosti te manifestacije.

Četrta Befana vojaka v Ljubljani je pogostila kar 500 vojakov vseh vrst orožja, tako da so tovariši pod orožjem preživeli nekaj prijetnih družabnih ur v bratski oskrbi visokih predstavnikov civilne, vojaške in politične oblasti, ki so obedu prisostvovali.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Eksc. Emilio Grazioli, poveljnik XI. Armadnega Zbora Eksc. Gastone Gamba, Zvezni tajnik, ljubljanski župan in poveljnik divizije alpskih lovcev so se pobratili z držimi vojaki, ki so ponovno prisegli, da se bodo borili do zmage. Zahvalne besede Eksc. Gamba predstavnikom civilne in politične oblasti za pomoč, ki jo izkazujejo vsak dan pripadnikom Oborožene sile, so se spremenile v simpatično in ganljivo demonstracijo zvestobe in navdušenja.

Nato so se predstavniki oblasti podrobno zanimali, kakšen je in kako je bil pripravljen obed ter so se po ogledu zopet podali med vojake. Razdelili so med nje 500 denarnih nagrad po 50 lir na osebo, dario, ki ga je dal Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na razpolago Dopolavoru za Oboroženo silo. Razdeljenih je bilo tudi enako število zavitek cigaret.

Po razdelitvi daril je Zvezni tajnik pozdravil dobrodošle goste, nakar se je ponovno podal med tovariše pod orožjem, ki so se enkrat z navdušenjem vzdikali Kralju in Cesarju ter Duceju.

Petje in sviranje vojnih in zmagovalnih pesmi je zaključilo manifestacijo, ki je potekala v kar najbolj bratskem in družinskem tovarištvu.

Poleg Befane v Ljubljani pa je Dopolavoro priredil tudi Befano v pokrajini. V ta namen je bilo pripravljenih okrog 20.000 zavojev, ki so namenjeni po pokrajini razstreseni četam in bodo razdeljeni skupno z zavoji, ki jih je poslala direkcija Stranke, Bojevniki urad, s posebnim vlakom A. P. E-ja.

Dne 7. t. m. je bila v Kočevju filmska predstava za pripadnike Oborožene sile. Podobna predstava je bila tudi naslednjega dne.

Dne 9. t. m. je ustanova oddala poveljstvu divizije »Izono« 2000 razglednic z znamkami.

Dne 10. t. m. sta bili na sedežu ustanove v Ljubljani dve filmski predstavi, ena za slovenske dopolavoriste in ena za pripadnike Oborožene sile. Nadalje sta bili še ena filmska predstava za vojake bataljona 248. Bzg. T. M. in ena za vojake v Kočevju.

Poleg tega pa so bili številni vojaški pokrepani v okrepčevalnici ustanove na glavni železniški postaji in v kantini na sedežu. Med vojake so bila razdeljena tudi živila.

Gospodarstvo

— Položaj na italijanskih borzah. V zadnjih tednih je promet z delnicami na italijanskih borzah spriču znanih ukrepov za omejitve spekulacije občutno popustil. Zato se je po povečal promet z raznimi državnimi papirji, ki so deloma zabeležili okrepitve tečajev. K naredbi, ki določa, da mora vsak kupec delnic za enak znesek vpisati 3% državne zakladne bone, je bila izdana izvršilna naredba, iz katere sledi, da velja ta predpis samo pri nakupu onih delnic, ki nitiirajo na italijanskih borzah. Nakup delnic, ki ne nitiirajo na borzah, pa ni vezan na istočasni vpis 3% agrarnih bonov. Zato pa se pri takih nakupih pobere 4% taksa, ki obremenjuje s polovico kupca, z drugo polovico pa prodajalca. Omejitve novih predpisov na delnice, ki nitiirajo na borzi, je imela za posledico, da je oživel promet z delnicami ostalih družb. V kratkem pa bodo izdani nadaljnji ukrepi z namenom, da se tudi v izvenborznom prometu z delnicami, kjer je določba glede vpisa 3% zakladnih bonov težko izvedljiva, ne razpase spekulacija. Tečaj delnic na borzah se v zadnjem tednu niso mnogo spremenili, pač pa so bile zabeležene močnejše fluktuacije navzdol in tudi navzgor.

— Iz Ukrajine je odšlo v Nemčijo še 4.000 vlvakov živil. Nemški državni komisar za Ukrajino Koch, je te dni izdal proglas na ukrajinske Nemce s pozivom, da čim bolj pripomorejo k nadaljnjemu povečanju proizvodnje v Ukrajini. Zavedati se morajo kakšen pomen ima Ukrajina za nemški narod v vojni. Točnejših števil v sedanjem vojnem času ni mogoče navajati, toliko pa se lahko reče, da brez dovosa živil iz Ukrajine ne bi bilo mogoče povisjanje obrokov živil v Nemčiji, izdajanje posebnih obrokov za praznike in izdajanje živilskih paketov

vojakom, ki odhajajo na dopust v domovino, vsaj ne v taki meri. Te dni bo odšel v Nemčijo 4000. vlak z živil. Ukrajina je vrhu tega dosegla dala nemški industriji in kmetijstvu 710.000 delavcev, ki so stopili na mesto vpoklicanih nemških delavcev. Svoj preglas je državni komisar zaključil z ugotovitvijo, da je Ukrajina najbolj dragocena zadržava za zmago, zato morajo Nemci v Ukrajini skrbeti, da se bo ukrajinska proizvodnja še povečala.

— Uporaba kuhinjskih odpadkov za pitanje svinj. Že več let pred vojno so v Nemčiji pričeli akcije za zbiranje kuhinjskih odpadkov in živilskih odpadkov za pisanje svinj v velikih mestih. Tozadevni poziv je izdal 10. novembra 1936 pooblaščenec za širitelni načrt državnih maršal Göring, narodno-socialistični socialni akcij. V okviru akcije za uporabo kuhinjskih odpadkov sodelujejo velike mestne občine, ki dajejo na razpolago potrebne hleve za pisanje svinj. Pri oddajanju teh odpadkov pa sodeluje prebivalstvo mest. O uspehih akcije navajajo sedaj naslednje podatke. Akcija je izvedena v 1250 nemških občinah, kjer zberejo dnevno okrog 1.8 milijona kilogramov kuhinjskih in živilskih odpadkov. Te odpadke potem pokrmijo svinjam v 1319 krmiliščih, kjer je stalno okrog 180.000 svinj. Leta 1941. so v teh krmiliščih pridobili 15 milijonov kilogramov svinjskega mesa in masti. Zbrani kuhinjski odpadki ustrezajo količini krme, ki bi se morala sicer pridelati na površini okrog 5.000 hektarjev. Dnevni odpadki se je v zadnjem času tako povečal, da oddaja sedaj odplače tudi že kmetom, ki pita svinje. Akcija je tako dobro uspešna, da jo bodo nadaljevali tudi po končani vojni.

Kazni za prekršitve obrtnih predpisov

Urad za nadzorstvo cen pri Visokem komisariatu v Ljubljani objavlja:

Kr. Kvestura je od 16. do 31. decembra 1942 izrekle naslednje kazni zaradi prekrškov v javni preskrbi:

Zaradi zvišanja cen: Miklič Marija, gostilničarka, Tržaška 46, 1000 lir globe; Kovč Josip, krčmar, Prisojna 5, 1000 lir globe; Rupe Mihael, prodajalec, Florjanska 13, 500 lir globe;

zaradi nakupa govejega mesa in sveže slanin na prepovedan dan brez predpisane knjižice in brez dovoljenja Prevoda: Skale Josip, kurjač, Pavšičeva 40, 500 lir globe;

kar je postregel z mesom na prepovedan dan: Miklič Anton, krčmar, Tržaška cesta 46, 500 lir globe;

zaradi nedovoljenega in tajnega nakupa sveže slanin: Kervin Franc, železničar, Vilharjeva 4, 500 lir globe; Culjkar Marija, Svetosavska 14, 500 lir globe;

Zaradi tajnega nakupa in prodaje masti in zaradi povisjanja cen: Lesjak Josip, delavec, St. Jurij, 500 lir globe;

zaradi nakuplčevanja jedilnega olja in prodaje po zvišani ceni: Mlakar Srečko, trgovec, Albanska 20, 3000 lir globe, 20 dni zatvoritve obrata;

zaradi prodaje polinkovca brez potrjene cene in zaradi prodaje vina po zvišani ceni: Miklič Franc, hotelir, Slomškova 5, 2000 lir globe;

zaradi prodaje vina druge kakovosti kot vina prve vrste in zaradi napakega računa: Urh Josip, trgovec, Vrstovškova 6, 2000 lir globe, 15 dni zatvoritve obrata;

zaradi vržnega nakupa in prodaje vina po zvišanih cenah: Lasan Ivan, krčmar, Vodnikova 17, 1000 lir globe, 15 dni zatvoritve obrata;

zaradi prodaje brivne kreme po nedovoljeni ceni: Betlich Reinhold, poslovođa tvrdke dr. Böhne, Medvedova 14, 1000 lir globe;

ker ni prijavila pnevmatik in ker ni pravilno vodila spiska o prihodih in izdaji blaga: Remec Ivana, gospodinja, Dolenjska 5, 1500 lir globe;

zaradi zlorah živilskih odrezkov: Zupan Josipina, delavka, Slajmarjeva 3, 1000 lir globe in 20 dni zapora;

ker nista imeli cenikov in ker sta prodajali vino po zvišani ceni: Rahne Marija, gostilničarka, Medvedova 8, 1000 lir globe, Kromar Marija, gostilničarka, Sv. Petra c. 15, 1000 lir globe;

ker ni imel cenika: Reiser Ivan, prodajalec, Sp. Hrušica 46, 500 lir globe;

ker se niso držali poslovnih ur: Campa Antonija, poslovođa tvrdke Skabene, Ljubljana, Mestni trg 10; Zalta Josip, trgovec, Bleiweisova 9; Potočnik Marija, trgovka, Sv. Petra c. 9; Dečman Anton, trgovec, Ambrožev trg 10; Erjavec Franc, Wolfova 12; Sever Marija, trgovka, Stari trg 2, in Zupane Josipina, trgovka, Wolfova 6; vsi po 300 lir globe.

Kronika

*** Nagovor papeže na rimske patricije.** Sveti Oče je te dni prejel rimske patricije in velike v posesti avdienci. Princ Colonna je prejel posebno poslanico, naglasno pohvalo in naglasno, da ga veseli videti pred seboj dragi Rim. Podčrtal je zvesto soledovanje med ekvijo in plemenitostjo od preteklih časov do danes. Zaključil je z besedami, da čaka tudi plemenitost po tej vojni ogromno delo pri obnovi krščanskega življenja.

*** Nova grobova.** Za vedno je zatisnil svoje oči poštni inspektor g. Drago Avser. Zapuščena soproga in drugo sorodstvo. K večjemu počitku ga bodo spremenili v četrtek ob pol 16. iz kapele sv. Jožefa na žalah na pokopališču sv. Križu. — Dne 6. januarja je v Novem mestu umrla za posledicami kapi 45 letna soproga železničarja g. Marija Sajetova. Poleg užaloščenega soprega zapuščala 5 nepreskrbljenih otrok. — Pokojnika naj bo ohranjen blag spomin, užaloščenim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

*** Velik uspeh italijanskega filma na Madžarskem.** V Budimpešti so predvajali v dvorani kina »Nemzet Apolo« italijanski film »Bengasi«. Premiera je bila sijajno obiskana in občinstvo je med predvajanjem ponovno izrazilo svoje zadovoljstvo z navdušenim ploskanjem.

*** Razstava umetnosti v Zari.** V okviru posebnega tedna GUFa je bila 5. januarja v Zari odprta III. razstava univerzitetne umetnosti. Dalmazijski umetniki, ki obiskujejo italijanske visoke šole, so na razstavi zastopani s 70 izdelki v olju, temperi in grafiki.

*** Natečaj za letalski spomenik v Rimu.** V Rimu je razpisal natečaj za osnutek letalskega spomenika. Natečaj se bodo udeležili vsi fašistični umetniki. Spomenik je projektiran na velikem trgu Vie Imperiale ter bo imel 200 metrov premera. Stal bo sredi trga. Natečaj za spomenik se morejo predložiti do 15. junija letošnjega leta. Podeljene bodo tri nagrade, od katerih znaša prva 60.000, druga 25.000, tretja pa 15.000 lir.

*** Povratek iz Vzhodne Afrike.** Kakor smo zabeležili, se je te dni vrnilo z dvema ladjama iz Vzhodne Afrike 1187 Italijanov, starcev, žen in otrok, ki sta jih pripeljali v domovino motorki »Sturmia« in »Vulcania«. Italijanski rojaki so se ustavili v Milanu. Med njimi je 267 milanskih rojakov, ostali pa so iz drugih pokrajin. Vlada je ukrenila vse potrebno, da pridejo izseljenci na mesta, po katerih so dolgo hrepeneli.

*** Zavod za proučevanje pegastega legarja.** Poljski generalni guverner dr. Frank je na svečan način otvoril v Lvovu zavod za raziskovanje pegastega legarja. Zavod ima ime po Emilu Behringu. Novi zavod, pravijo listi, bo mnogo pripomogel, da bodo evropski narodi zaščiteni pred nevarnostmi, ki jim v zbiravstvenem pogledu preté z Vzhoda.

*** »Zvočni most.«** Nemške radijske postaje so začele v sodelovanju z Nemško delavno fronto prirejati radijske oddaje pod naslovom »Zvočni most«, ki naj bi se poglabile kulturne odnose med nemškim narodom in njegovimi zavezniki, obenem pa naj bi služile kulturni skrbi za inozemske delavce, zaposlene na področju Reicha. Prvi tak večer, ki je imel velik uspeh, je bil posvečen bolgarskim delavcem. Prihodka prireditev »Zvočnega mosta« bo v teku tega meseca za slovaške delavce in osebe dunajskih vojnih industrij, zatem pa bodo sledili večeri za delavce ostalih narodnosti.

*** Nemški obrtniki v Ukrajini.** Nemški poverjenik za Ukrajino in obrtniški vodja Reicha sta izdala smernice za udeležbo nemških obrtnikov na področju Ukrajine. Po teh smernicah se bodo obrtniki iz Reicha zaposlovali v Ukrajini samo v omejenem številu in sicer za reševanje nujnih in za vojno važnih nalog. Razen tega bodo nemški obrtniki prevzeli v svoje roke vodstvo ukrajinskih obrtnikov in sicer samo v svojstvu okrožnih poverjenikov. Ti bodo imeli nalogo prirediti se o strokovni sposobnosti pokrajinskih obrtnikov in poskrbeti za izobraževanje čim večjega števila vajencev.

*** Vzorna podjetja v ženski upravi.** Z imenom »Vzorno podjetje« se v Nemčiji odklikujejo vsa podjetja, ki dosežejo izredne uspehe na področju proizvodnje in pogledu svoje socialne ureditve. Ugotovljeno je, da od podjetij, ki so doslej odklikovana s tem častnim naslovom, je njih 7 pod žensko

upravo. Pri vseh teh podjetjih je zaposlenih najmanj 70 do 100 delavcev in nameščenec.

*** Javne kuhinje v Parizu.** Po nalogu francoskega ministra za prehrano se za preskrbo prebivalstva v Parizu in drugih francoskih velenstvih ustanovljajo javne kuhinje, ki bodo v prvi vrsti na razpolago delavstvu.

*** Nemška knjižnica v Parizu.** V restavraciji »Viktoria« v Parizu je bila odprta nemška knjižnica, za katero je nemška delavna fronta podarila 1000 knjig.

*** Avtostrada od Budimpešte do Trieste.** Iz Budimpešte poročajo, da bodo začeli na Madžarskem v najkrajšem času graditi pet velikih avtostrad, ki bodo vezale madžarsko prestolnico s Triestom, Berlinom, Krakovom, Odeso in Novim Sadom. Ministrstvo je odobrilo v ta namen 10 milijonov pengov kredita za cestna dela.

*** Obvezno delo za popravilo železnice v Turčiji.** Ministrski svet v Ankari je sprejel zakon, ki uvršča obvezno delo za popravila železniških prog. Za ta dela bodo morali biti na razpolago vsi moški od 18. do 40. leta, ki prebivajo do 15 km oddaljenosti od železniških prog.

To je po izvirniku izgotovljen posnetek enega izmed dokumentov, ki so prišli v roke vojaškim oblastem ob priliki protikomunističnih očistevalnih akcij Oborožene sile na področju. Besedilo dokumenta se glasi:

»Strogo zaupno! — Komandi I. čete Sercejevega bataljona. — Po ustni naredbi komandanta III. grupe Mir. J. Bračiča morate 12 internancev, ki smo jih rešili iz železniškega vlaka, tekem 24. ur likvidirati. Likvidacijo izvršite tajno. Strogo pazite na to, da se o tem ne bo ničesar izvedelo in da vam kdo ne pobeogne. Za izvršitev te naloge osebno odgovarjate. — Stab. I. bataljona »Ljube Serceja«, krimski odred — Polikomisar Fric Novak I. r. — 5. julija 1942.«

Dokument govori sam za sebe dovolj jasno in glasno. Njegovo besedilo v celoti potrjuje, da je bilo onih 12 Bežigrajcev, ki so brez sledu izginili med pohodom v prvi noči, res likvidirani, to se pravi: umorjeni, in to na izrecno povelje partizanskega vodstva. Opozarjamo tudi na poročilo na 2. strani današnje številke.

*** Novo skrčenje živil v Angliji.** Iz Lizbone poročajo, da bodo dobivali prebivalci Velike Britanije znanj naprej na odrezke živilskih nakaznic samo po eno jajce in 170 gramov sira mesečno. Bolniki, otroci in stari ljudje bodo imeli pravico do večjih nakupov.

*** V temi sta utonila.** V Livornu je utonil te dni Cesare del Rio. Vračal se je zvečer z dela domov, v temi pa je zabredel na rob prekopa, padel v vodo in utonil. Prav tako je utonil 75letni Virgilio Novelli. V megli je zabredel v prekop in utonil.

*** Zavirač preprečil železniško nesrečo.** Alessio Zuppello iz Padove, po poklicu zavirač, se je te dni odpravil proti Coleglianu. V bližini postaje Lancenigo je opazil, da se je zadnjih deset vagonov odlepilo od vlaka. Vagoni so se polagoma ustavili na tiru. Okrog 19. ure se je po istem tiru blizal drugi vlak, namenjen v Benetke. Zuppello je skočil na zemljo, vrgl več petard in s tem obvestil strojevodjo prihajajočega vlaka, naj ustavi lokomotivo. Res se je posrečilo ustaviti vlak nekaj metrov pred desetorico tovornih vagonov. S tem je bila preprečena velika železniška nesreča.

*** Avtomobilska nesreča.** V Milanu, na vogalu ulice Tibaldi in Toricelli sta trčila dva avtomobila, od katerih je bil eden namenjen v Pavio. To je bil avtomob. poln potnikov. Sunek je bil tako močan, da sta bili dve ženski ubiti, dve pa ranjeni. Ranjenki so oddali v bolnišnico, kamor so morali odpeljati tudi soferja.

*** Nesreča pri čiščenju oken.** V Torinu se je primerila pri čiščenju oken smrtna nesreča. Polklicni snazilec Basilio Accornero je čistil okna neke izlozbe ter je pri tem padel z lestve na tla. Zlomil si je tili in oblegal mrtev.

konfliktih tudi za njegove lastne konflikte in za vprašanja našega osebnega življenja. Treba je preživljati lastno življenje globlje, pristno in tako pošteno, kakor ne zmožemo sami sredi tolikih navad in razvad naše vsakdanjosti. Treba je, da občutimo v tujih usodah svojo usodo in se tako učimo laže in boljše razumevati svoj lastni svet, svoje osebnostne življenjske probleme.

V gledališču imamo torej najrajši občinstvo, ki preko igre prihaja k spoznanju globlin in skrivnosti lastnega življenja. In samó tako občinstvo je vredno, da ga drama pridobiva in osvaja. (Po J. Kopeckem.)

»Studia humanitatis« se imenuje italijanski inštitut, ki je bil nedavno odprt v Berlinu pod pokroviteljstvom in vodstvom Kr. Italijanske Akademije. V tem inštitutu bo osredotočeno študijsko delo, ki ga izvršujejo Nemci na področju zgodovine humanizma in italijanske renesanse ter vsega, kar se tiče klasike. Inštitut bo pospeševal izdaje klasičnih tekstov italijanskega mišljenja (v izvirniku in v prevodu). Ustanovil bo posebno knjižnico za specialiste in arhiv s fotografskimi posnetki ali faksimilnimi izdajami originalnih tekstov virov klasičnega slovstva. Nadalje bo prirejal redna predavanja in posebno študijske tečaje. Prve cikluse predavanj so imeli profesorji V. F. Otto (Antika) in pesimizem pri Leopardiju in Nietzscheju), Kriegsbaum (Michelangelo in antika), Pasquali, Rodenwald, Bendinelli, L. Curtius in dr. Založba Helmut Knepper je pripravila v zvezi s tem knjigo »Studia humanitatis« s prispevki Ministra Bottala, Riccobonija, prof. Grassija in dr.

Italijanske operne novitete. V začenjajoči se operni sezoni 1942/43 bodo v raznih gledaliških krstne predstave novih italijanskih oper. Med njimi bo izvedla milanska Scala: Z. C. Sonroga »Regina Ulrica«, balet P. Mangiaglija »Visioni« (na

IZ LJUBLJANE

u— Odvetniška vest. Gospa dr. Ljuba Prenerjeva je bila z dnem 31. decembra vpisana v imenik advokatov s sedežem v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje 1.

u— Mraz popušta, sneži dalje. Mraz po malem odjenjava, zato pa smo dobili debelo odejo snežnega pršila. Po jutranji temperaturi —16° C se je živo srebro v torek čez dan dvignilo na —9,5° C. Dopoldne je začelo snežiti in je potem snežilo z manjšimi presledki do večera in nato v noč. In ko smo se davi prebujili, je spet smetlo prav na goste. Že čez noč je bila odeja znatno zrasla ter zdaj še sproti naraščajo. Jutranja temperatura je bila —8° C. Ker pada prišne na svežo podlago, bo bela odeja verjetno precej časa obležala. Tako se bo zemlja odpočila. Pretekli teden je godoval sv. Valentin, o katerem pravijo, da ima ključ do korenin. Pod toplo belo odejo kljuje novo življenje.

u— Klavirski koncert, ki ga bo izvajal slavnj pianist, profesor Gino Gorini, v ponedeljek 18. t. m. v veliki filharmonični dvorani, bo imel naslednji spored: 1. Scarlatti: Tri sonate; 2. Bach-Busoni: Preludij in fuga v Es-duru; 3. Brahms: Balada, op. 10 št. 3 v G-molu; 4. Debussy: Refleksi v vodi in Golliwogov ples; 5. Gorini: Sonata; 6. Casella: Dva rčerkara na inie Bach; 7.

u— Sv. maša zadušnica za rajnko Marijo Kraljič roj. Kozjek, bo v petek, dne 15. t. m. ob 8. uri jutraj v cerkvi sv. Franciška v Sp. šiški.

u— Namesto evetja na grob tovaršu prijatelju dr. Pavlu Jančiču daruje dr. De-reani 150 lir podpornemu skladu za zdravniške vdove.

u— Ušite se strojeplisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaj prične dne 15. in 16. januarja. Najuspešnejša desetpismna učna metoda. Specijalna strojeplisna šola; Največja moderna strojeplisnica, stroji raznovrstnih sistemov. Novi prospekti s slikami brezplačno na razpolago: Trgovska ul. št. 15.

u— Vodnikova pratika za leto 1943. je pošla. Na zalogi ima Vodnikova družba samo še pripovedno knjigo Janka Kača »Na novinah«. Ker se še vedno oglašajo v družbeni pisarni člani, ki bi imeli radi letošnje knjige, je družba pripravljena ponatisniti Vodnikovo pratiko za leto 1943, ako se javi najmanj pet sto članov. Prijaviteli se je treba najkasneje do 20. januarja t. l. in plačati članarino 17 lir. Prijave sprejemajo: družbena pisarna, Puceljčeva 5 (poslojne Narodne tiskarne), Knjižarna Tiškovne zadruge, Šelenburgova 3 in Knjižarna Učiteljske tiskarne, Frančiškanska 6.

u— Nesreče. V ljubljansko bolnišnico so vadije dni sprejeli spet več ponesrečenec. Na poledenelih tleh je padla in se potola

no 1941. za kar so bili storjeni različni ukrepi. Hainzi jih podrobno opisuje.

Ptujski okrožni vodja in deželni svetnik Fritz Bauer je ob začetku novega leta sklical stab okrožnega vodstva, oddelne voditelje ter vse uradne predstavnike ptujškega okrožja. V nagovoru je rekel, da je ptujsko okrožje preteklo leto izpolnilo vse naloge na političnem, upravnem in gospodarskem področju.

Jubilaj gospodarskega tiska. Tednik štajerskih kmetovalcev »Wochenblatt der Landbauernschaft Steiermark« je z letošnjo prvo januarsko številko započel svoj 125. letnik. Dnevni tisk posveča temu jubileju prigodne članke.

Nova premiera. V tekočem tednu je v mariborskem gledališču na sporedu premiera operetne burleske »Veseli potepuh«, delo Ludvika Benderja. Razen tega sta ta teden na sporedu spevoigra »Izvošček« in opera »Črni Peter«.

Mariborski biljardisti so se združili v posebno organizacijo v okviru Heimabunda. Organizacijo vodi Hobacher. V teku so redne vaje in bodo v februarju sledile tekme z grašnimi biljardisti.

Nevaren ljubimec. 40letni Marko Jurak je bil zaposlen kot pomočni delavec na neki veliki štajerski kmetiji. Tu se je zagledal v vaško lepotic, ki pa je ostala hladna nasproti izlivom njegove goreče ljubezni. Nekajkrat ga je zavrnila. In tedaj se je Markova ljubezen sprevrnila v tak srd, da je grozil z nožem. Ker se mu je delike umaknilo, ji je razbil okna. Zdaj je bilo izlivov ljubezni in jeze zadosti. Fant je moral pred graško solišče ter si bo srce hladil 4 mesece v zaporu.

Nesreče s plinom so pozimi prav tako pogoste kakor v letnem času, zato opozarjajo listi k previdnosti. Štajerski dnevnik poroča, da nesreči, ki se je zgodila v noč na preteklo nedeljo v neki hiši v Gradcu, 56letni mehanik Jožef Hofer je imel sredi mesta delavnico. V soboto zvečer se je precej zamudil z delom. Ker je bilo že pozno, se mu ni ljubilo oditi domov v okolico. V delavnici se je vlegel k počitku. Ker je bil truden, je pozzobil zapreti petelina na plinski napravi. V nedeljo jutraj so Hoferja našli mrtvega. Plin pa je prodiral iz pritičja tudi v stanovanje v I. nadstropju, kjer so jutraj našli 36letno kramarico Marijo Baliko nezavestno. Z znaki nevarnega zastrupljenja je bila pripeljana v bolnišnico in ji upajo rešiti življenje.

GLEDALIŠČE

D R A M A

Četrtek, 14. jan., ob 17.30: Primer dr. Hirna. Red Četrtek.

Petek, 15. jan., ob 17.30: Poročno darilo. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Sobota, 16. januarja ob 17.30: Primer Dr. Hirna. Red A.

Nedelja, 17. januarja ob 14. uri: Oče naš... Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Ob 17.30: Deseti brat. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Rino Alessi: »Primer dr. Hirna«. Drama v treh dejanjih. Osebe: dr. Hirm-Gregori, don Luigi-Jan, Lavra-Danilova, Lorenzo VI. Skrbinec, Marija-Juvanova. Režiser: Prof. O. Sest.

Opozarjamo na petkovo predstavo Forzaneve komedije v treh dejanjih: »Poročno darilo«, ki jo bodo igrali po znižanih cenah od 15 lir navzdol. V glavnih vlogah Simčičeva, Jan in Nablocka.

O P E R A

Četrtek, 14. jan., ob 17: Thais. Red B.

Petek, 15. jan., ob 15: Škpa miš. Opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Sobota, 16. jan., ob 17: Beg iz seraja. Premiera. Red Premierski.

Nedelja, 17. jan., ob 11: Angel z avtom. Mladinska opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Ob 16. uri: Thais. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

J. Massenet: »Thais«. Opera v sedmih slikah. Osebe: Atanuel-Primozič, Nicias-Sladoljev, Palemon-Petrovič k. g., suženj Dolničar, Thais-Heybalova, Krobila-Mlejninkova, Mirtala-Stritarjeva (prvič), Albina-Colobova. Dirigent: N. Stritof, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin, scenograf: A. Gerlovičeva, nafrti za kostume: J. Vilfanova.

Opozarjamo na popoldansko predstavo operete »Slepa miš« (J. O. Dobeč), ki bo v petek ob 15. po znižanih cenah. V glavnih partijah: Mlejninkova, M. Sancin, Poličeva in Zupan. Dirigent: R. Simoniti, režija in koreografija: inž. P. Golovin.

Madžarski umetniki so priredili razstavo v berlinski Nacionalni galeriji. Razstava obsega okrog 200 del reprezentativnih ogrskih umetnikov.

Protizidovska predavanja na Sorbonni. Na pariški Sorbonni je prevzel profesor Labraue stolicu za zgodovino židovstva ter začel predavanja v izrazito protizidovskem duhu. Profesor Labraue je avtor knjige »Protizidovski Voltaire«, ki je v nji dokazal, da je že sloveči filozof 18. stoletja opozarjal na problem židovskih spletk in prevar v duhovnem svetu evropskih narodov.

Velike umetnostne razstave v Sofiji. Je bila nedavno slovesno odprta v Državni umetnostni galeriji, se tokrat udeležujejo v okviru vsebolgarske umetnosti slikarji in kiparji iz Makedonije, Dobruže in Trakije. Vsak slikar ali kipar je zastopan s tremi deli, grafiki pa s šestimi listi.

MOČ REKLAME

— Kakšna je ta vaša vođa za pospeševanje rasti las?

— Gospa, rečem vam, da je izvrstna. Zadržaj je neka kupovalca z zobni izdrlja zamašek takšne steklenice in že so ji poglne brise in brada.

igranja. Ta išče v igralcu človeka, oni pa samo komedijanta.

V gledališču nam je zares všeč tedaj, ko se občinstvo dobro razume z odrom, ko se gladko razvija ne samo igra soigralcev na odru, temveč tudi stik med »bema velikima partnerjema«, ki vzajemno ustvarjata ozračje večera in ki ju loči med seboj gledališka rampa. Vsak resničen prijatelj gledališča ima to zares rad: namreč dobro ubrano soigro med odrom in občinstvom.

Poleg vsega tega je še nekaj, kar imam v gledališču posebno rad in kar štejem med najlepše gledališke občutke: namreč to, kako igralci na odru pridobivajo gledalce za pametno velko idejo. Čutim, da to, kar je zasnoval avtor in kar izvaja igralec, nasprotuje mišljenju občinstva v avditoriju in ga mora igralec šele prepričevati, bojevati se s telesom in dušo za dramatično idejo in stalšče. Gledališča nimam najrajši tam, kjer so takoj v začetku dani vsi p-goji, da se razumeta med seboj oder in publika. Ne, takrat ga imam posebno rad, ko mora oder občinstvo nasilno čuti, pridobivati in naposled osvojiti, čeprav doseže ta smoter kajkrat šele v zadnjem trenutku, preden se spusti zastor. Prav v takih trenutkih se razodeva moč umetnosti. V takih trenutkih se naučimo znova verovati, pa čeprav bi bili prej že stokrat zgubili vero v umetnost in njeno silo.

Kaj imam torej v gledališču najrajši? Dramatika-pesnika, ki ustvarja svojo umetnost zato, ker sam živi globoko življenje in skuša pridobiti zanj tudi druge. Režiserja in igralca, ki razumeta dramatik in umeta biti bojevnik za njegovo in za svojo rešnico. Najbolj in pred vsem pa ljubim tisto občinstvo, ki ni prišlo v gledališče zato, da bi neskrbno gledalo, kako se razpijeta izmišljene prigode drugih ljudi in jih samo udobno presojalo, marveč je prišlo zato, ker se zaveda, da gre v teh

Chopinova glasbo. Ramiša »Pinocchio« in Zapparolija »Eurosadria«. Rimski Teatro Reale dell'Opera je napovedal Gaetanija obero »L'isola del sole«, Casellova baleta »Rosa del sogno« in Stancovo »La stella del circo«. Neapeljski Teatro San Carlo namerava vzpostaviti I. Napolija »Un curioso accidente« in Maliperra »La vita e sogno« v triletnem Teatro Verdi doživljati svoj krst Bianchičeva opera »Flor di Maria«, v pariskem Teatro Regio pa Li-viabellova »Antigona«, Maliperra jun. »Minnie la Candida« in Rotov »Orodante«.

Stiristoleitnica trentinskega konfela. L. 1945. bo proslavljena stiristoleitnica znamenitega cerkvenega konfela v Trentu (1945). V zvezi s tem je začela izhajati že sedaj revija »Il Concilio di Trento. Rivista commemorativa del IV. centenario«. Uvodni članek za prvo številko je prispeval kardinal Ermenegildo Pellegrinetti.

Francoske slovstvene nagrade. Goncourtova akademija v Parizu je označila s sedmimi glasovi zoper dva za najboljši francoski roman l. 1942. Marca Bernharda »Otrokom podobne. Knjiga je avtobiografsko delo. V nji se 32letni pisatelj spominja svojih otroških let. Bernhard je bil do 29. leta delavec, nato je začel pisati slovstvene kritike in romane; izmed slednjih je dobil spis »Annie« tik pred vojno veliko mednarodno nagrado. Goncourtova nagrada za l. 1940, ki naj bi jo dobil neki vojni ujetnik, je bila tudi to pot odložena. Zato pa so pariški novinarji, ki podeljujejo leto za leto nagrado z imenom Théofraste-Renandot, odklopili z njo roman o vojni in ujetništvu, Roberta Gailarda »V verigah«. Ta trinidesletni pisatelj, ki je začel kot žurnalist, je spisal več romanov in malo pred sedanjim vojno spis »Pedagogika od Montaigna do Jeana Jacquesa Rousseaua«, ki je bil nagrajen z Montaignovo nagrado. Njegov v ujetništvu sestavljeni spis »Moji ubegi« je nagrajila

Akademija. Nagrado za najboljši prevod je prejel André Coeuray za prevod spisa Friedricha Schurza »Jeklene cvetlice«.

Dr. Philipp Witkop, profesor za zgodovino nemške književnosti na univerzi v Freiburgu, je umrl v starosti 62 let. Spisal je med drugim devet zvezkov obsega-jajoč zgodovino nemške literature od Lutera do Nietzscheja.

Izkopavanja na Grškem. Atenski dopisnik lista »Deutsche Allgemeine Zeitung« je ondan pisal o nemškem arheološkem izkopavanju na Grškem. Predvsem se nadaljujejo izkopavanja v Olimpiji, ki so se začela na posebno željo Hitlerja in z njegovo podporo l. 1937. Sedaj hočejo odkriti okolico Dionevega templja in stadion ter obote obnoviti v prvotni formi. Sicer ne mislijo, da bi se tu spet prirejele olimpijske igre, vendar hočejo, da bi morale biti v Olimpiji kot zibelki olimpijske ideje nekatere slovstvene prireditve. Izkopavanja so težavna, ker je prostor v izmeri 280.000 kvadrat. metrov pokrit s pet metrov visoko peščeno plastjo, ki je je nanosil potok Kladeon. Polovica načrtega dela je že izvršena. Našli so med drugimi nekaj drobne plastike, brnastoročje in klasične terakote. Posebno dragocene so plastike kornje iz zgodnje klasične dobe. Poleg tega izkopavajo v Maguseu pri mestu Volag v Larisi in v srednji Grčiji.

Schubertovo nagrado v znesku 5000 RM je ustanovilo mesto Dunaj. Podeljena bo vsako leto dne 31. januarja, na rojstni dan skladatelja Schuberta. Namenjena je manj znanim skladateljskim talentom. Likovna umetnost družod. Češki listi poročajo o velikem zanimanju za likovno umetnostne razstave v Protektoratu. Samo društvo »Aleš« v Brnu je priredilo osem razstav, na katerih je bilo prodanih slik in kipov za pol milijona kron. Poprečno vsak petdeseti obiskovalec razstave si je kupil kako sliko ali kip.

Napredek higijene

Turistika

Poleg smučanja, plavanja in veslanja, je turizem v vodi in po zraku, kajakovanja, lahke atletike in podobnih sportov v prosti naravi, je največjega pomena, da se čim dalje bolj udeležujemo v turizmu.

Hoja po strmih zahteva pomnoženo delo mišic, ki potrebuje radi tega obilico hrane (krvi). Zaradi tega morajo plavalci in sicer svoje delo pomnožiti: dihanje se poglabi ter se napreže v delo zadnja ali veola, da se porazloži d'halna ploščica; deo srca se poveča štir- do petkrat. Ako tedaj napravimo planinski izlet brez predhodnih vaj (treniranj), se nepoznavanje teh dejstev nad nami mašuje. Dihanje se izredno pospeši, srce nam tolče, bilo (pulz) je nepravilno in ga skoraj ni čuti, sluznice postanejo visnjene (clanozo). Obstoj nevarnosti, da se razširi desni srčni prekat, ki ima manj mišičevja kakor levi. Zato se ne bomo čudili, ako nastopajo včasih nenadni smrtni primeri v gorah za srčno kapjo; zlasti se ta pojav pojavlja pri starejših ljudeh. Človeško srce je sicer motor izredne kakovosti in prenese mnogo več kakor kovinski, vendar temu pa moramo uvaževati, da vsaka prenapeta struna poča. Isto je z našim srcem. Ako ga pravilno ne vadimo (treniramo) ali ako od njega zahtevamo nemogoče delo, odreče: nastopi srčna kap.

Hoja navzgor, zlasti v strmino, je tedaj treba smatrati kot težko in naporno delo. Dokler n'ima hribolazec dovoljnega treniraja, mora hoditi v hrib čim počasneje, tako da stalno krije p'včasno potrebo po zraku s poglabljenim dihanjem, ne da bi pri tem nastopila tesnoba pljuč in srca. Treniraj je tedaj uporaba ekonomije presnavljanja: mišice trenirane hribolazca delujejo varčne in njegova pljuča premagajo največje zahteve. Jasno je, da je treba za turizmo kakor vsak drugi sport treniraj. Zlasti začetniki morajo biti zelo pazljivi. Pri hoji navzgor se ne sme govoriti, vpiati ali peti, ker je potrebno enakomerno dihanje. Delo srca se pri hoji v goro olajšuje s tem, da se prsni koš na vse strani močno širi in delovanje pljuč olajša. Gibanje mišic pomaga krvnemu obtoku, kar sosa in tlačni kri s pritiskom na krvne celi. Zgoraj opisana širitev prsnega koša, razvoj pljuč do skrajnih alveol, ojačanje srčnih mišic so učinki, ki so najboljše preventiva pljučnih in srčnih obolenj in predvsem proti tuberkulozni degeneraciji našega telesa. Nikoli ne bomo čuli, da bi znan turist obšel za tuberkulozo, pač pa je že marsikak jetkovec prav s turistično popolnoma pozdravljen.

Dandanes se odprajo čimdalje boljši izglezi za ozdravljenje tudi težkih in najtežjih primerov pljučne in druge tuberkuloze, tedaj primerov, nad katerimi so do zdaj specialisti prekrizali roke. Važno je le vedeti, da se pljučna tuberkuloza kaj hitro obnovi, ako se po ozdravljenju bolnik zopet zanemarija in za svoja pljuča ničesar več ne stori. Zadoštevati mu mora, da je točen poučen in ima stalno pred očmi dognanje: tbc je bolezen umazane zrak (mestno ozračje, dolinsko podnebje, pomikanje sonca, prah v pisarnah, delavnicah, tovarnah itd.). Vsak po tbc ozdravljeni mora postati turist. Vsako prosto nedeljo ali praznik mora prebiti v naravi. Seveda ni mišljeno, da bi se takoj povzpeli na strme vrhe ampak naj v začetku hodi na lahke izlete v najbližja podnebja, jih pa polagoma s previdnim treniranjem stopnjuje, nakar po preteku nekaj let popolnoma brez skrbi, da bi se tbc še kdaj pojavila.

Samo ob sebi je umljivo, da se najtežji primeri tbc — po katerih so ostali še močni defekti (zgube tkanja, luknje, zarastline) posameznih organov (pljuča, rebrična, obisti itd.) sploh ne smejo oddaljiti iz zdravilnega podnebja. Zaradi tega je naloga socialne higijene, da preskrbi vsem ozdravljenem po težki tbc obstojno v zdravilnem kraju samem. Vse to ni težko dosegljivo s pomočjo smotne organizacije. V posebno zdravilnih podnebjih, t. j. v onih, kjer se pozdravijo tudi najtežji in najbolj destruktivni (razkrajajoči, rušeni) primeri tbc, kakršnih podnebij je le zelo malo na svetu, bodo nastale izolirnice za jetičnike vseh vrst. Ti zavodi pa zahtevajo pravilno ekonomijo za pridobivanje hrane, orodja, popravila itd. Vse pomožne institucije, n. pr. zelenjadarstvo, vrtinarstvo, mlekarne, kurjerje itd. bi vodili in izvrševali izključno le po tbc ozdravljeni, ki bi se ne smeli več postaviti v manj ugodna podnebja.

Turistika se mora izvrševati pravilno, t. j. turist ne sme pri svojem udeleževanju utrpiti nikake zdravstvene škode. Ne sme se p'p'etiti, da bi se kdo prehladil v koči, ker se ni mogel pravilno zavarovati proti prepihu, mokroti itd. in da bi v posledici prehlada doma umrl za pljučnico. Seveda mora vsak turist zlasti plezalec oti točno poučen o turistični tehniki in izvežban, preden se poda na nevarne plezalne izlete; takisto mora vsakdo imeti pravilne pojme o prvi pomoči. Najpotrebnejše pa je znanje o splošni opremlitvi, kakršno potrebujemo v gorah, zlasti kar se tiče prehrane, obutve in obleke. Da sprevidimo važnost tega, je najbolje, ako si ogledamo, kako so se pripravljali na ekspedicijsko na najvišje gore našega planeta, na Himalajo.

Ekspedicijska na Himalajo

Potem ko so bili Angleži izvršili obisk najvišjega vrha Himalaje Mont Everest (kakor znano, niso pršli na vrh, nekaj udeležencev je izgubilo pri zadnjem naskoku), se je l. 1929 podalo vedno Nemcem iz Bavarske na tretjo najvišjo goro v Himalaji in na svetu: Kangčendzöng (beseda je tibetska, slovensko bi se reklo: Peter zakladnice mogočnega k'na — zmrla z' snega), visoko 8578 m. Pršli so nekoliko pozno, tako da so se zaradi snežnih zameotov morali sredi oktobra vrniti in so pršli le do višine 7400. Ekspedicijska je znamenita zbog okolnosti, ker na tej gori še ni n'kdo pršel tako visoko. Medičinsko zanimiva pa je tudi, da se vsi vrnili zdravi, le enemu so močno omrzle noge. To kaže, da je bila ekspedicijska najkrajnje pripravljena, kar je razvidno tudi iz opisa odprave po nasledovno: »Boj s Himalajci«. Knjigo bi bilo vredno prevesti v slovensko zaradi nje tehtnosti. Predvsem so se skrbno izbirali udeležniki: vsak izmed njih je bil dobera treniran, vsi so imeli za seboj švicarske štiricočnik — med njimi Matterhorn — njih petorica je premagala nekaj vrhov Kavkaza — tedaj 5-6 tisočnikov, tako da se ne bi n'kde čudil, da so dosegli višino

7400 m in se z izjemo enega na nogah ozeblega srečni in zdravi vrnili.

Res je, da se je v prekrasnih Himalajih že od približno 20. stoletja nadalje mnogo delovalo, naravno predvsem od Angležev in je že l. 1929 obstajala obširna literatura. Za ekspedicijsko so Bavarci proučili 70 predmetnih knjig o Himalaji. En član ekspedicijske je bil leto čorej z ruske odprave na Pamir in je prišel kot prvi na 7120 m visok Pik Len'.

Iz vsega se vidi, da je bila ekspedicijska zelo skrbno pripravljena, kar je zanjalo lep uspeh, obenem pa nam lahko služi za vzor, kako se je treba opremiti za podobna podjetja v gorah in kaj vse je treba vedeti, da se turist po nepotrebnem ne izpostavi nevarnostim življenja in zdravja.

Jasno je, da mora biti vsak udeleženec tehnično pravilno izvežban in opremljen, kajti sicer nastanejo težki nesreče. Obenem pa je jasno, da je tu potreben treniraj (vežbanje), ker le treniran turist more prenesti toliko naporov in gledati v lice največjim gorskim opasnostim. Poučiti se o vsej tej opremlitvi, ki je bila tako močno proučena in je imela v posledici tako ugoden uspeh, je tedaj važno za vsakega slovenskega turista, ki ne hodi le po zavarovanih potih ampak ima željo in voljo, da poseti danes še neobiskane planinske vrhove ali da si poišče neznana nova pota, kjer mora večkrat prenočiti na prostem in ne najde tako hitro bolj ali manj dobro oskrbovane japonske kočice. Takih turistov je tudi v Sloveniji čimdalje več in jih bo po vojni še več.

Oskrba s hrano

Po angleškem vzorcu ekspedicijske na Everest so priredili tudi Bavarci zapored 10 taborišč, tako da se je hrana pripajala od glavnih taborišč najprej s tibetskimi konji, pozneje z izbranimi domačini od taborišča do taborišča, vsak član pa je zaradi varčnosti nosil tudi sam hrano in opremo. Domačinom je kuhali tibetski kuhar in lama (duhovnik), ki se je bil obnesel že na Everestu. Jedli so največ domačo hrano: riž, koruzno in ječmenovo moko, seveda zabeljeno z mastjo, sladkorjem, soljo in domačimi začimbami, dobili pa so dvakrat na teden tudi ovčje meso. Pili so čaj. Bavarci so prinesli večino hrane iz domovine. Hrana je bila izbrana tako, da je bila čim lažja in čim izdatnejša in mnogo vrstna. Omeniti je treba predvsem kondenzirano mleko iz švice (Allgäu, planinsko mleko). To mleko se je izčrtno obneslo in so ga uživali skupaj s čajem, kakao in kavo, razen tega pa so iz njega pripravljali mlečne juhe in mlečno kašo. Nadalje

so imeli s seboj gnat in goveje konzerve v škatlah in sveže ovčje meso iz glavnega taborišča. Kruha v Indiji ne poznajo, dočim ga pastirji na Kavkazu pečejo na poseben način zelo okusno. Namesto kruha so uživali prepečenec (vojaški prepečenec), ki se je z'zborno obnesel in se ga n'iso nikoli naveličali. Imeli pa so tudi prvovrsten riž, ječmen, zdrob, sago in ovsene kosmiče, kar se da prirejati skupaj z mesom ali kot sladka jed skupaj s kuhanimi čespijami. Leče, rdeč in bel fižol, grah in krompir so si prinesli iz industrijskega mesta Lacene. Tamkaj so nakupili tudi kokosovo olje in indijsko surovo maslo. Čebulo in zeljenj za juho so imeli v obliki prahu iz domovine. Salama iz Milana jim je posebno dobro služila pri napornem plezanju, takisto čokolada, posušeno sadje iz Indije ter jušne kocke in grahove klobasice iz Nemčije. V višini 5500 m se riž, ječmen, fižol in testenine niso več dali skuhati. V visokih taboriščih so kuhali na švedskih »Primuse-kuhalnikih z bencinom ali z »metax«-zdelkom.

Alkohola niso uživali, pač pa se je izkazal tobak kot neobhodno važen in so ga uživali po napornih turah, celo njega izraziti odklonjevali.

Oprema članov

Člani odprave so imeli s seboj šotore napravljene po lastnih načrtih iz dveh nepremočljivih plah, kakršne so že z uspehom rabili na Kavkazu (kavkaški šotor). V takem šotoru ima prostora do 6 oseb; vsi leže popolnoma na suhem, šotor ne zahteva ravnih tal kakršna so najprimernejša za angleške velike šotore. Ako je m'čno medel sneg in je bil hud mraz, so izdili najprej luknje v sneg in šotor postavili v takih kavarnah; v njih so bili najbolj varni, da jih ponoči ni zeblo in da jih n' odnesla burja. »Kavkaški« šotorji so že zaradi tega zelo primerni, ker ne potrebujejo po 2 metra visokih drog, ki močno ovirajo hojo.

Jasno je, da človek ne more spati, ako ga ponoči zebne. Zaradi tega so neobhodno potrebne spalne vreče, ki morajo biti seveda lahke, da si turist še huje ne oteži svojega hrbta. Bavarci so si izmislili sledeče: razparali so kupljene spalne vreče iz surove svilne in puhovalne spalne vreče in jih sešili tako, da je ena spalna vreča, ki je bila pri nogah zožena, služila 2 osebam. V takih vrečah jim je bilo toplo v zelo mrzlih nočeh. Tudi novi zvon »kavkaške« spalne vreče: gumijasta plošča s svileno odejo, ki se pritrja z gumbi, se je na Himalaji izborna obnesla.

Kuhinjsko orodje je razen že omenjenih »Primus-kuhalnikov z rezervnimi plinili in iglami obstajalo iz platnenih vodnih korcev, aluminijastih steklenic in ponev, ročnega meha in čajevih jajčnikov.

Se bo nadaljevalo.

Lov z živimi vabci

Današnji evropski lovec pozna mnogo vabil in prikrivalnih sredstev s katerimi skuša priti do plena, vendar se živih vabci kot vabice le redko še poslužuje. Pač love še ptičarji z živimi vabci in tudi lovci rac in gosti slepe še radi svoj plen z živimi vabci.

Ko je bilo še več volkov in so jih v glavnem lovili v jame, je imela pri tem živa koza ali ovca znatno vlogo, saj je morala z meketanjem zvabiti zver v jama. Na Balkanu in na vzhodu love volkove še vedno na ta način.

Zanimivo je, da omenja že grški pisec Ksenofon pri opisu lovnih jam koza kca vabnico.

Tudi cvilec ali lajajoč pes je veljal in še velja za izvrstno vabilo volkov. Skandinavski, finski in baltski lovci jemljejo še danes na sani s katerimi se vozijo skozi kraje, kjer domnevajo volkove, mlade pujske, da bi privabili s svojim cviljenjem lačne zveri.

Za časa Karolingov, v kateri dobi se že omenja lovski lovci, so lovili jelenjad z živimi vrstniki. Seveda so morali v ta namen jelena ali košuto ud'umati. Konji dobri lovski pomagači so se izkazali zlasti ob času pojanja. Z rukanjem je privabil košutni ne le košute, ampak tudi tekmece, pojačujo se košuta pa je bila dobra vaba za ljubezni željne jelene.

Stari Germani so jelenom-vabnikom napeljali okrog rogova tudi zanke, v katere naj bi se ujel med pretepom jelenov nasprotnik.

Da nista jelen ali košuta izbrabla prostost in ušla, sta imela prednji nogi zvezani ne kako tako kakor danes konj, ki ga pustimo pasti se brez nadzorstva.

Tako vezilo je kazalo, da ima jelen gospodarja. Zakoni so strogo kaznovali njegovo namerno ali nenamerno umrtitev. Živa jelenjad ni služila lovcom kot vaba samo za časa pojanja, ampak tudi sicer.

Gneča v cestni železnici

Vozovi cestne železnice so dandanes po priliki čez rob z živčnostjo nabiti akumulatorji. Ni lepa primera, kaj ne? Toda primerna ne tem časom.

Pa predjimo v našo zgodbo. V cestni železnici ne opazijo nobenega ghušanja. Tam je še vedno nekoliko tučav trebuho, ki so človeku na poti, če hoče ustreči ljubeznim pozivom sprejodnjakovim. Vsako krat kakor vstopim v prenapolnjen voz, se vprašujem: »Kje neki so ljudje shujšali, ko je vendar še vedno toliko trebuho?«

Vstopil sem tedaj, to se pravi, s čarovnijo sem se zgnel v prenapolnjen voz. Prilil sem se srečno do sredine, pri čemer je na levi in na desni zablišnilo nekoliko iskric živčnosti. Ker sem pa tako pridno sledil sprejodnjakovemu »Naprej stopiti!«, me je usoda obdarila s sedežem, ki se je izpraznil, baš ko sem dospel do sredine. Prav vljudo sem ponudil za prostor samemu sebi in se vsedel.

Meni nasproti je sedela mlada, mična ženska, ki je držala majhno deklico v naročju. Komaj sem se vsedel, je malica vzkliznila: »Mama, pogled vendar — stric Edvard!«

»Kje pa?« je vprašala mati. Otrok se je začel smejati in smejal se je tako glasno in pristrčno, da se prepri, ki je blisnil pri vratih, ni mogel razviti v ogenj. Otrok se je smejal in šovrilil: »Toda, mama, tu sedi vendar stric Edvard!«

Mimo in brez strahu pasoca se žival je prijavljala iz gošče na plan vrstnike. S svojim telesom pa je nudila po potrebi lovcu tudi izvrstno kritje.

V starih časih so se prikrivali lovci kaj radi tudi za domačimi govedi. Pa tudi divje govedo so krotili v isti namen kakor jelena.

Lov z živimi jeleni, losi in z divjim govedom je prenehal skoraj popolnoma proti koncu srednjega veka.

Lovci so se skušali približati plenu tudi na cenovni način. Odšli so se s kožo živali ali si natakali živalsko nalitnico. Kožo ali nalitnico so si izbrali ali od vrstnic živali, ki so jih lovili, ali pa od takih živali, zlasti domačih, pred katero se dotična vrsta divjadi ne plaši in se je ne boji. V prvem primeru pospešuje sročitočasno posnemanje glasov zadevne živali. Lovci gamsovo skušajo še danes med prekom gamse na ta način prevariti, da posnemajo po vseh štirih stopajoč njihovo meketanje. Dobri meketalci so pa malo.

Največ se je uporabljal na lovu kot prikrivalna žival konj in se še uporablja zlasti pri primitivnih narodih. Seveda mora biti konj primerno šolan, predvsem da uboga na vsako znamenje in se ne plaši strela. Lovci pride na njem ali skrit za njim laže do divjadi kakor sam.

Pa tudi voza se ne plaši divjad, če ga je vajena. Pri nas se skušamo približati v hudih zimah na sanel gosem na jugovzhodu od nas pa se poslužujejo voz zlasti za lov droplji.

Veliko zanimanje so vzbudile slike lovov, ki so jih našli pri Drontheimu na Norveškem vezane v prepadne skale. Imele so namen privabljati divje losce, da bi se na skalah ubili. V kamenini dobi je namreč lovil človek živali predvsem v jame ali jih je pa skušal prignati nad skalne stene, da so padle preko njih in postale njegov plen.

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

21. Od kakšnega strupa je umrl So-krates?

22. Kako se imenuje berlinsko letalsko pristanišče?

23. Kaj so: zvezda Tečajnica, svetovna os, tečaj, vzporednik, polutnik, poldnevniški krog, kulminacija?

24. Kvadrat iz petih likov.

Na kakšen način lahko razdelimo poljubni kvadrat na 5 po površini enakih delov, izmed katerih je en del kvadrat, ostali štirje pa so skladni pravokotni trikotniki?

25. Ena za šolarje

Pastir je pasel majhno čredo ovac. Pride mimo izivac, ki hoče pastirja podražiti, in mu pravi: »Čuvanje tvojih ovac mora biti prav težavno delo!« Pastir ga zavrne z odgovorom: 100 jih še daleč ni. Če bi jih mel še enkrat toliko in še 1/2 in 1/2 in 1/2 in 1/2 toliko, kolikor jih imam, in še tebe povrh, bi jih do 100 manjkalo še vedno 18.

Izivac tega ni znal izračunati in je osramočen odšel. Toda zamotano računanje sploh ni potrebno, zadostuje enostavno sklepanje! Kako bi rešili nalogi vi?

Rešitve nalog 12. t. m.:

16. Starogrški bog sonca se je imenoval Helios.

17. Brodar, ki v »Tisoč in eni noči« doživlja največ pustolovščin, se imenuje Sindbad.

18. Na odprti planjavi (na odprtem morju) se nam zdi, da smo v središču velikanse okrogle plošče, nad katero stoji nebes (nebesni oblok). Vodoravna ravnina, ki si jo mislimo položeno skozi naše oko, se imenuje navidežni obzor. Nad nami le-

žeči vidni nebesni oblok, smatramo kot polukroglo in jo v mislih izpopolnimo z nevidno pod obzorom ležečo polukroglo z celo nebesno kroglo. Skozi naše oko idoča napvičnica seče nebesno kroglo v dveh točkah; točka nad nami se imenuje nadglavišče, temenišče ali zenit, točka pod nami je podnožišče, petišče ali nadir. Besedi zenit in nadir sta iz arabskega jezika.

19. Ena za tesarje.

Z uporabo Pitagorovega izreka dobite, da je kvadrat nad dolžino enak dvema tretjinama kvadrata nad premerom, kvadrat nad širino pa enak eni tretjini kvadrata nad istim premerom. Torej je kvadrat nad dolžino dvakrat tolikšen kakor kvadrat nad širino in je razmerje med dolžino in širino prav isto kakor v vsakem kvadratu razmerje med diagonalo in stranico, t. j. kvadratni koren od 2 proti 1, ali s številkami 141,42:100.

20. Sestavljenka:

Pravilno sestavljeni deli nam pokažejo Rdečo kapico z volkom.

Križem sveta

Fotomaterska razstava v Rimu. V Rimu je bila te dni odprta razstava fotomaterjev v prostorih »Gallerie di Roma«. To je že četrta razstava rimskih fotomaterjev, katere je postal s svojim obiskom tudi minister za ljudsko kulturo Pavolini. Razstavljena dela sta si ogledala tudi guverner Rima, svetnik C. Dimarzio, ter princ Francesco Ruspoli. Rimski fotomaterji so razstavili 297 del, ki predstavljajo prav posrečene izdelke.

Genovska vovodinja za ribiške sirote. V Palestini je te dni vojvodinja Genovska razdelila kopo daril za male sirote sredozemskih ribičev. Darila so prejeli otroci zavoda »Maris Stella«. Obdarovani so bili po večini ribiški otroci iz Chioggie.

Nova galerija v Firenzi. V Firenzi, v prostorih bivše kavarnе Michel Angiolo, kjer so se po navadi zbirali umetniki, so odprli te dni novo galerijo za umetniške razstave. V galeriji so razstavljena trenutno dela italijanskega akademika Feliceja Carene, in sicer 36 oljnatih slik in 26 risb. Galerija bo sprejemala pod streho dela najboljših italijanskih sodobnih likovnikov.

Nagrada Stranke za bojevnike iz Libije. Inspektor Fašistične stranke za Libijo je dal na razpolago vrhovnemu vojaškemu vodstvu Italijanske vojske 10.000 nagrad po 100 lir. Nagrade se bodo razdelile vojakom iz Libije, ki so potrebni podpore ter so se izkazali v borbi. Razdeljevanje nagrad je že v teku.

Obnovitev starih bizantinskih zidov. Turška vlada je sklenila obnoviti stari bizantinski zid v Carigradu, ki sega do Zlatega roga in Marmarskega morja. Zid meri v dolžino 12 km. Načrt določa, da bo zid obnovljen do leta 1953.

Pouk po radiu. V ponedeljek, 4. januarja, je bil zaključen prvi teden pouka po radiu za italijanske srednješolce. Kakor poročajo rimski listi, kaže ta pouk, da se bo dobro obnesel. Radio posreduje srednješolcem pouk v italijanski, latinski, zgodovini, zemljepisju, matematiki in risanju.

Z motociklom se je ubil. Giuseppe Tagliabue iz Milana je z motociklom dirjal po ulicah in je na ovinku pozabil zavreti vozilo. Motocikel se je zaletel ob pločnik in vrgel vozača več metrov daleč. Tagliabue je obelzel mrtev z zlomljeno hrbtenico.

Avtomobil v plamenih. Na poti iz Milana se je vnel na cesti proti Montebellu Vicentinu avtomobil, ki je prispel iz Milana ter je bil do vrha natovoren s suhom. Preiskava je dognala, da je ogenj nastal zaradi vnetja v rezervoarju za nafto. Škoda znaša 1.200.000 lir.

Avtomobil v baru. V Novi Ligure se je primerila te dni nenavadna avtomobilska

tedaj sem pripravljen, da prevzamem njegovo mesto pri mirovnem poljubu!

Da, živčni akumulater se je spremenil v otok veselja in mala, prebršana Tanja je bila to napravila! »Tak daj ji že vendar poljubček!« je vzkliznila.

Rekel sem poltito: »Pozneje, draga Tanja, pozneje! Tako, pred vsemi ljudmi vendar ne morem!«

»Zakaj pa ne? Mamica me poljublja tudi pred vsemi ljudmi!«

Na žalost sta Tanja in njena mamica izstopili. Tri minute pozneje je bil voz zopet z živčnostjo nabiti akumulater.

Gospod Svinčnik je danes zelo slabe volje. Morda je temu vzrok strašen nahod. Vse ga razburja. Na primer to, da ni dobil sedeža. Ali pa to, da je preplih. In to, da vozi tramvaj po njegovem mnenju dosti prepočasno. Razen tega pridirja na neki postaji v poslednjem trenutku mlad gospod s psom na vrvi, skoči na stopnice in pusti lepo psa teči ob tramvaju.

Gospod Svinčnik se je zdaj počeno ujezil. Grdo je pogledal na zmrznati: »Mučenje živali...« In še marsikaj, kar se pa ne da zapisati.

Mladi gospod je nekaj časa molčal. Ko mu je bilo naposled že preveč, je rekel ravnodušno:

»Le nikar se preveč ne razburjajte. Saj se tudi vi peljate, vaš nos pa teče!«

MED PRIJATELJICAMI

Rekel mi je, da sem zelo lepa in interesantna.

In ti se hočeš omožiti z moškim, ki ti že zdaj tako laže?

DOBER PES

— Ali ti je novi pes pridno pomagal na lovu?

— O, ta ubožec! Bilo mu je tako vroče, da je ostal ves čas v senci za mojim hrbtom.

— Zakaj tvoja žena nikoli ne gre s teboj v planine?

— Ker tam zaradi odmeva ne more imeti zadnje besede.

— Ali si že slišala o novih kozmetičnih sredstvih?

— Seveda sem in tudi preizkusila sem jih že.

— No, saj se mi je takoj zdelo, da niso nič prida...

— Včeraj sem si dovolil šalo, da sem odšel v informacijsko pisarno po informacije o sebi.

— No in kaj so ti rekli?

— Da naj se tega človeka čuam.

SPORT

Službene objave
iz urada CONI-a

Objava št. 2

Ljubljana, 12. januarja za društva. — Vsa sportna društva iz pokrajine morajo sporočiti Zaupniku CONI-a, in sicer najkasneje do 20. januarja t. l., barve svojih društvenih dresov (srajce in hlače) za vsako posamezno sekcijo.

Opozorilo. Vsi predsedniki vseh sportnih organizacij se obveščajo, da obdrže svoje funkcije tudi za leto 1943/XXI. Predsedniki, ki bi hoteli zamenjati katerega koli svojih sodelavcev, morajo predložiti zadevne predloge do najkasneje 30. januarja t. l.

Imena društev, Sportna društva, katerih imena se nanašajo na stvari, osebe, kraje, dogodke ali simbole bive Ju-goslavije, morajo zaprositi pri Zaupniku CONI-a, in sicer najkasneje do 30. januarja t. l., za dovoljenje, da smejo spreminiti društveni naziv, pri čemer morajo navesti novo ime, ki ga mislijo prevzeti.

Objava št. 3

Ljubljana, 13. januarja Neaktivna društva. Zveze in sportni komisariji se vabijo, naj predložijo do 31. januarja t. l. seznam predloženih sportnih društev, ki so bila razpuščena ali ne delujejo več in tudi oni, ki kakor koli ne delujejo več ter tudi ni računati s tem, da bodo obnovila društveno delovanje.

Sportni sporedi. Zveze, komisariji in sportna društva se opozarjajo, da je treba v smislu okolišnic z dne 16. decembra pr. l. predložiti CONI-u spored vseh sportnih prireditev, ki jih namerava katera koli ustanova izvesti v prihodnji sportni sezoni, pri čemer je treba označiti tudi približne dneve prireditev, in sicer zaradi tega, da bi moglo pravčasno sestaviti splošni koledar letošnjega sportnega sporeda.

Potreba nagrad. Prav tako do 31. januarja t. l. morajo vse sportne ustanove predložiti Zaupniku CONI-a pregledno potrebo nagrad za tekoče leto ter pri tem podrobno navesti poleg nagrad tudi potrebo črtnice, oblačil ter morebitnih denarnih pri-spevkov za organiziranje sportnih manifestacij.

Rumunski sport
na novi poti

Država je sportno gibanje preuredila tako, da bo koristilo širokim plastem prebivalstva

Rumunski sport je še mlad — tako čitamo v beograjskem nemškem dnevniku o novih časih, ki so zadnji čas nastopili tudi za sport in telesno vzgojo v Rumuniji — in si je šele v zadnjih letih nekako pomagal navzgor razmeroma počasno, ki je bil, ker se država do zdaj sploh ni brigala za sportno udejstvovanje in je bilo vse delo na tem področju prepuščeno zasebnim, poudarja, šele maršal Antonescu je bilo pri-držano, da je spoznal veliko vzgojno vrednost sporta in zaradi tega podredil vse delo v tej smeri posebnim državnim organizacijam — po vzorcu ostalih avtoritarnih držav. Prvi državni sportni vodja v Rumuniji Manoli Stroici se ni ugnil v jedru prijeti vseh problemov v zvezi s to novo ureditvijo in šele njegov naslednik polkovnik Madeleanu je začel postavljati prave

temelje za popolno reorganizacijo sporta. Sport sestavlja — take so bili njegove smernice, ki so tudi obveljale pozneje — del splošne vzgoje naroda, pri kateri je treba posebno pozornost posvečati narodni samozavedi pri mladini in pospeševati predvsem one sportne panoge, ki so najbolj koristne širokim množicam, v glavnem lahko atletiko, streljanje, plavanje in smučanje. Med znanim sportnim središčem močnosti za živahnejše sportno udejstvovanje, kar vse je sčasoma pokazalo najlepše sadove, Rumunski sport je začel dhati iz polnih prs...

Vzporedno z vsedravnno sportno organizacijo je začelo v vladnem okrilju delovati posebno državno podtajištvo za sport in telesno vzgojo. Ko je to mesto prevzel general Ilescu in je stopil na čelo rumun-skega sporta profesor Jon Gheorghiu, se je začela za rumunski sport nova in še bolj uspešna doba. Da je šlo delo za poenotenje še gladkeje od rok, je novi sportni vodja izmenjal tudi vse vodilne funkcije pri raznih zvezah, po edino pravilnem načelu, da za vodstvo takih organizacij niso potrebna slavna imena, temveč močje dela in sportniki, ki so dolga leta svoje najboljši moči iz idealov posvečali prespehu Rumunije na sportnem polju.

Šef rumunskega sporta je nato razvil svoj načrt, v katerem je svojim sodelavcem priporočil nadaljnje delovanje v naslednjem okviru: vzgojiti je treba sportne učitelje in trenerje kakor tudi izprašane sod-nike za vse sportne panoge, kar vse je obenem postala naloga visoke šole za telesno vzgojo v Bukarešti; zgraditi je treba čim več sportnih prostorov in strelščic; ustanoviti je treba sportna društva med šolsko in visokošolsko mladino ter med delavstvom in razširiti sport v zadnji rumunsko vas. (Rumunija šteje dandanes 476 sportnih društev s nekaj nad 60.000 člani, kar je manj kakor 3 odstotke vsega prebivalstva.)

Ker želi novo sportno vodstvo, da bi bile pri delu za doseg tega ciljev tesno povezane vse ustvarjalne sile, je prof. Gheorghiu pritegnil v dosegiljo blizino aktivnih sportnih delavcev tudi vse številne zasluzne sportne osebnosti, iz katerih je ustanovil tako imenovani častni odbor rumunskega sporta. Mnogo koristnih pobud za novo ureditev sportnega življenja so sedanjim voditeljem sporta pri Rumuniji dobili iz Nemčije, s katero so bili vse čas v najtesnejših stikih. V znamenju skupne borbe na frontah bosta rumunska in nemška mladina tudi na sportnih terenih gojila najpriarnejše tovarštvo, ki bo tudi tvorilo del temeljev za novo Evropo. Prav gotovo je, da ima nemški sport marsikatero zaslug za ta razveseljivi razmah sporta in telesne vzgoje v teh krajih — tako zaključuje naš pisec svoja izjavljanja o rumunskem sportu, ki je ta čas na najlepši poti, da bo postal pravi ljudski sport.

V nekaj vrstah
38 novih svetovnih rekordov

Pred kratkim je mednarodna atletska federacija verificirala 38 novih svetovnih rekordov, med katerimi jih je glede na vojno in njene težave največ — ali vsega 21 — švedskega izvora — ali natančneje osebna zasluga čudovitega tekača Gundara Haegga — ostali pa so zapisani v dobro ostale Evrope, če ne upoštevamo tudi nekaterih ameriških, med katerimi pa ni onega v metu kopja, ki ga je baje tam onstran velike luže pred kratkim postavil neki Mc. Kenzie z zamkom preko 80 m. Štirikrat so v tem novem seznanju najboljših atletov zapisani Nemci, osamljen je med njimi Madžar Csaplar s svojim novim rekordom na 20 km in slednjič je dosegel verifikacijo svojega fenomenalnega uspeha iz pred-lanske sezone tudi Italijan Consolini v metu diska do 53,34 m.

O turnirju za nemško državno prvenstvo v hokeju na ledu smo pretekli torko po prvem prisluskovanju zapisali nekaj izdov, ki pa niso bili popolni in tudi ne do zad-njega točni. Zaradi boljšega pregleda jih ponavljamo še enkrat: v skupini A: Rles-sersee, (sedanji prvak) — Nürnberg 9 : 1, Celovec — Bielitz (in ne Olomouc, kakor smo hoteli slišati pri nas) 6 : 0, Breslauer ESV brez tekme proti Füssenn; v skupini B: Brandenburg — Posen 15 : 0, Berliner SC — Rastenburg SV 5 : 0, Rot-Weiss (Ber-lin) — Praga 7 : 0.

Po podatkih danske sportne zveze je se-daj na Danskem na delu okrog 2400 sport-nih društev s približno 410.000 člani, med katerimi je do 230.000 aktivnih, ostali pa so podporni, ki so za razvoj vsakega društva prav tako ogromnega pomena. Med-narodna delavnost lanske sezone je bila deloma omejena, saj so danski sportniki na-stopili samo v 18 mednarodnih srečanjih, od katerih pa so imeli v glavnem za na-sprtnike samo sosedje iz Švedske.

Znani finski smučar Olli Remes, ki je bil znan po svojih uspehih v tehnikah dalj-se proge, je pred kratkim padel na vzhodni fronti, Remes se je nekajkrat postavil tudi v mednarodnih preskušnjah.

Reforma univerzitetnega
pouka v Španiji

Mednarodni časopis za vzgojo objavlja poročilo o nameravani reformi vseučiliškega študija v Španiji. Tozadevni zakon sicer še ni izgotovljen, španski prosvetni mi-nister pa je že pristal na bistvene točke na-meravanega programa.

Nameravana je uvedba teoloških pre-davaj, katerim bodo morali prisostvovati vsi španski vseučiliščniki. Na kancu študij bo moral vsak dijak napraviti tudi teološki iz-pit, od katerega bo odvisna podelitev aka-demske stopnje drugih fakultet. Vzporedno z verskovstvenno nazorskim šolanjem bodo uživali španski univerzitetni študentje tudi politično šolanje. To šolanje bo na podlagi osnov španske falange. Politična predavanja bodo za vseučiliško mladino obvezna.

Ustanovljeni bodo za dijake posebni ko-legiji, tako imenovani »Colegios Mayores«. In sicer na vseh univerzah. V bodoče ne bo imela Španija nobenih »svobodnih« vseučiliščnikov več. Vsak univerzitetni študent bo moral stanovati v enem izmed kolegijev, kjer bo deležen totalne verske in politične vzgoje.

Nova univerza bo imela devet fakultet. Najvišjo stopnjo bo zavzemala bogoslovna fakulteta, sledila ji bo filozofska s šestimi pododdelki: za filozofijo, klasično, semit-sko in romansko filozofijo, zgodovino in zemljepis. Prirodopisnim vedam ostanejo dose-danji trije pododdelki (extactas, natu-rales, quimicos), pridružio pa se jim še tri nove panoge: fizikalno-matematična, fizi-kalno-kemična in kemično-biološka. Iz tega sklepanja, da bodo v Španiji napredek boljše proučevali in natančneje izkoristili naravna bogastva dežele. Juridična fakulteta bo nu-dila študentom možnost študija o zasebnem pravu, njen pododdelek pa bo obsegal po-litične znanosti. Za narodno gospodarstvo bo posebna fakulteta. Poleg medicinsko-farmaceutičke fakultete bo tudi oddelek za veterinarski študij. Dosedanje samostojne tehnike bodo priključili kot politehnične fakultete univerzitetnim ustanovam.

Administrativna reforma določa na čelu rektorja kot avtoritarno osebo. Rektorja bo vselej imenovala vlada. Professore bodo na španskih fakultetah veljale do preklica, od-vise bodo od političnega mišljenja, znan-stvenega delovanja in učnega uspeha pro-fesorjev. Vsak študent bo moral imeti po-sebno knjižnico, »libro escalar«, v kateri bodo zabeleženi njegovi šolski in drugi uspehi.

Mačje kože

in zajčje, samo velike in zimske —
kupi je krznarstvo
L. ROT, Ljubljana, Mestni trg 5

Paberk iz avtomobilizma

V Rumuniji je bila pred kratkim usta-novljena tovarna »Rompre« z osnovno glavnico 5 milijonov lejv, ki bo izdelovala sintetični gumij. V upravnem svetu je za-stopnata tudi država, ki bo prejela 10 odstotkov dobička. Ena izmed petrolejskih družb je dala novemu podjetju na razpo-lago posebno rafinerijo.

V Severni Ameriki zmerom bolj pri-manjkuje ročnih delavcev, posebno za delo v rudnikih, ker je večina vpolklicana po orožje. Kolikor teh delavcev ni odšlo v vojsko, so rajši »preselili« v stroko za izde-lovanje letal, kjer so mezdje brezprimerno večje. Oblastva se zdaj trudi, da bi s pri-mernimi ukrepi zavrla te nepričakovane težave.

Sto jezikov je govoril

75letnico rojstva bi bil praznoval te dni nemški legacijski svetnik Emil Krebs iz Essdorfa pri Schweidnitzu, znan po svoji izredni nadarjenosti za jezike, če bi še živel. Samo kardinal Mezzofanti je bil za jezike še bolj nadarjen od njega. Krebs je glado govoril 59 jezikov. Poleg tega je pa govoril mnogo jezikov odnosno narečij tu-jih narodov, tako da so ljudje po pravici govorili, da govoril 100 jezikov. Krebs je bil rojen kot mizarjev sin v Freiburgu v Šleziji. Islamščine se je naučil v treh tednih.

Nemško-slovaška
kulturna pogodba

V zunanjem ministrstvu v Berlinu so bile v petek izmenjane ratifikacijske li-stine k nemško-slovaški kulturni pogodbi, sklenjeni letos 1. maja v Bratislavi. Nemško državo je zastopal pri izmenjavi li-stin šef kulturno političnega oddelka zunanjega ministrstva poslanik Twardowski, Slovaško pa slovaški poslanik v Berlinu Cernak.

Anglosasom primanjkuje
gumija

Proizvodnja sintetičnega gumija jih ne more rešiti
iz kritičnega položaja

Japonci imajo zdaj v rokah 90% svetov-ne proizvodnje gumija. To je eno najbolj žalostnih dejstev za Združene države in Anglijo. Anglosaška vojna industrija brid-ko občuti pomanjkanje gumija. Propagan-da si sicer na vse načine prizadeva prikri-ti to dejstvo, toda s sveta spraviti se ne da. Amerika in Anglija si skušata poma-gati iz vedno večje stiske na dva načina. Na eni strani bi radi povečali pridobiva-nje naravnega gumija na ameriškem in afriškem kontinentu, na drugi strani pa obe državi pospešujeta izdelovanje sinte-tičnega gumija. Znano ameriško podjetje Gruber Reserve Company je sklenilo po-godbe glede dobav gumija v naslednjih petih letih z Brazilijo, Peru, Nicaragua, Costa Rica, Columbio, Bolivio in Ecuador-jem Kondurasom Trimidom, angleško Guyano angleškim Kondurasom, Salva-dorjem, Mehiko, Guatemalo in Panamo.

Lajk bi ugnil misli, da je storjen s tem že važen korak na poti k preskrbi Amerike z gumijem. Kako je pa v resnici? Mednarodna statistika nam pove, da je znašala proizvodnja gumija leta 1938 v Ecuadorju 1572 v Mehiki 2775, v Braziliji pa 18.000 ton. V drugih zgoraj naštetih drž-avah je proizvodnja gumija tako neznat-na, da je sploh ni vredno omeniti. Ameri-ka je pa rabila že pred vojno letno okrog 800.000 ton gumija. Mnogo se sicer govori o tem, da bodo nasadili več dreves, ki da-jejo gumij, toda to je v najboljšem prime-ru pesem bodočnosti. Drevo, ki daje gu-mij, mora rasti najmanj pet let. Tudi če bi se Ameriki to posrečilo, bi morala čaka-ti najmanj še pet let, da bi imela na razpolago večje količine gumija.

Pomanjkanje gumija je Ameriko napo-tilo, da je zasedla Liberijo. Od te zamor-ske republike si je pa obetala tudi mnogo preveč. Leta 1928. so pridobili v Liberiji samo 2950 ton gumija. Ostala proizvodnja gumija v Afriki pod angleško kontrolo je tudi neznatna. Zato sta se Amerika in An-glija s čim večjo vnamo lotili izdelovanja sintetičnega gumija. Prvi objavljeni stati-stični podatki bi bili utegnili zapeljati sla-bo informirano javnost v zmotno mnenje, da bo vprašanje gumija po tej poti zado-voljivo rešeno že letos. Toda strokovnjaki so tudi to zmotno mnenje kmalu ovrgli. Po cenitvah Američana Nelsona je Ameri-ka v prvi polovici lani izdelala 9.400 ton sintetičnega gumija, v drugi polovici lan-skega leta 22.900 ton skupaj torej 32.000 ton. Letos pa hoče Amerika izdelati 388.000 ton sintetičnega gumija. Tudi če bi se ji to posrečilo bi problem gumija ne bil za-dovoljivo rešen.

Angleži sami so glede proizvodnje sinte-tičnega gumija v Ameriki skeptični. O tem priča nedavni sklep komisije za gumij v angleškem ministrstvu za preskrbo, da bo začela tudi Anglija izdelovati sintetični gumij. Prvotno sta pa bili ameriška in an-gleška vlada dogovorjeni, da bo samo

Amerika izdelovala sintetični gumij in ga dobavljala Angliji. Anglija se je doslej odločno branila umetnega gumija, ker je imela večino gumijevih plantaž v svojih rokah. Angleži so trdili, da je sintetični gumij predrag in da po kakovosti daleč zaostaja za naravnim. Zdaj so pa prisiljeni izpremeniti svoje stališče. Anglija ima za-enkrat še v rokah proizvodnjo gumija v Indiji in na Ceylonu. Leta 1939. je prišlo iz Ceylona 61.210 ton gumija, iz Indije pa 8060. Toda japonsko vojno brodovje ogra-ža ta uvoz, na drug strani je pa treba raču-nati z vedno večjim pomanjkanjem ladij. Problem gumija bo torej delal anglosaške-mu svetu še hude pregledave.

Jubilej strihnina

Strihnin je eden najhujših strupov. Pri-dobiva se iz tropičnih gozdnih rastlin vrste lobanice. Sadeži te rastline imajo trdo lupino in v njih je zelo strupen grenak alkaloid, ki mu pravimo strihnin. Po tem strupu slovi zlasti seme v Vzhodni Indiji rastočega bljuvačnika (Brechnussbaum). V semenu je do 1,0% strihnina in skoraj ena-ka količina še enega alkaloida, brucina, ki pa ni tako hud strup. Strihnin sta prva pri-dobivala Pelletie in Carventon leta 1818, in sicer iz semen že omenjenega bljuvačnika ter iz kože in semen neke druge vrste strihnov.

Strihnin se uporablja v mnogih primerih kot zdravilo, ker učinkuje izpodbuvalno na možgane in hrbtenični mozeg kakor sploh na centralni živčni sistem. Zato se uspešno uporablja v primerih otrpnenja tudi kot sredstvo proti akutnim motnjam v krvnem obtoku, proti zastajanju sape, recimo pri zastrupljenju z morfiem, proti določenim motnjam v vidu, proti kronične-mu omrtvičenju čreva kakor tudi v pri-merih splošne oslabelosti. Ker je strihnin zelo hud strup, je treba ravnati z njim pre-vidno in ga uporabljati samo v neznatnih količinah. Strihnin poznajo tudi široki sloji in žal se pogosto uporablja kot strup, ki uniči človeško življenje. Kriminalisti pa n' težko ugotoviti, da gre za zastruplje-nje s strihninom, ker se da še več mesecev po smrti ugotoviti ta strup v organizmu. Celu v kosteh odkopanih mrtlic se da še do-gnati strihnin. Zanimivo je pa, da peti nosorog prav rad zobje strihnino seme ko-pravo poslastico.

Zimska pomoč v Rumuniji

Tudi v Rumuniji zbirajo prostovoljne prispevke za zimsko pomoč. Zbirka, prire-jena 1. novembra, je vrgla 142.610.183 lej ali za okroglih 44 milijonov več, kakor zbirka 3. maja 1942. V Bukarešti so na-brali 1. novembra 28.416.806 lej.

Dotrpel je naš oče in stari oče, gospod

PLUT JOŽE

uslužbenec trvdke Souvan

dne 13. januarja 1943, spravljen z Bogom.

Pokopali ga bomo v petek, dne 15. januarja 1943 ob 1/3. uri popoldne z žal — kapele sv. Petra — na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 13. januarja 1943.

Žalujoči rodbini: PLUT-WISIAK

Po težkem trpljenju nas je danes zapustila, vdana v Boga, naša draga mama in stara mama, gospa

Antonietta KONIČ roj. de Settomini

Pogreb ljubljene mame bo v petek, dne 15. t. m. ob 3. uri popoldne z žal — kapele sv. Kristofa — k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v sredo, dne 20. t. m. ob 7. uri v cerkvi sv. Cirila in Metoda.

Ohranimo drago pokojnico v spominu.

Ljubljana, Roma, dne 13. januarja 1943.

Žalujoče HČERKE z rodbinami:
KRALJ, DEŽMAN, PEDROLI

P. G. Wodehouse

71

PODJETNI SAM

Humorističen roman

XXIII

Razgiban popoldan v življenju Soapya Molloya

Soapy Molloy in njegova žena sta bila odkrila Twistovo prevaro okrog štirih in dvajset minut popoldne. Ob polipetih se je ustavil pred mrežnimi vrati vile »Sv. Rafael« eleganten dvosedeznik, iz katerega je stopil Willoughby Braddock. Ko se je brez cilja potikal po londonskih ulicah, je bil na zadnje pomislil, da bi mu čas najlepše minil, če se zapelje do Kaye in popije pri nji skodelico dobrega čaja.

Razpoloženje gospoda Braddocka je bilo vedro in zadovoljno. Čitatelj, ki ve, da je bila nedavno odbila njegovo snubitev, se temu nemara čudi; a razumel nas bo, ako mu povemo, da je bil komaj vrgel pismo v pošto skrinjico, ko se je že kesal. Vkljub svojemu prijateljskemu do dekleta je čutil, da mu je bila ta ponudba srca in roke ušla v neobičajni, s šampanjem preobilo zaliti otožnosti, ki je bila za hip uspavala njegovo globoko vkoreninjeno mržnjo do zakona. Vrli Bradder se ni maral ženiti. Hotel se je vreči v pustolovsko življenje. Še vedno ni bil izgubil upanja, da ga kako srečno naključje reši gospe Lippettove; in če bi se to zgodilo, je hre-penel po tem, da bi ostal svoboden.

Da, je mislil Willoughby Braddock sam pri sebi,

vse se je kar najbolje izteklo. Z mirnim obrazom človeka, ki je prost vsake ljubezenske vezi, je stopil skozi vrtna vrata vile »Sv. Rafael«. Preden je utegnil storiti pet korakov po stezi, so se odprla hišna vrata, in na pragu se je pokazal gospod Wrenn.

»Halo! gospod Wrenn!« je vzkliknil Braddock. »Na žalost,« je odgovoril Kayin stric. »Mislim, da je hotela iti na matinejo.« V svoji prirojeni pri-jaznosti se je zdaj boril z občutkom, da mora tudi sam nekam z doma. »Stvar je namreč ta,« je rekel nazadnje, »da imam tudi jaz domeneh in se šele pozno vrnem domov. Prijatelju Corneliusu sem ob-ljubil ...«

»Izvrstno, izvrstno,« je dobrodušno odvrnil go-spod Braddock. »Po tem takem se oglašim tu zra-ven pri Samu Shotterju, da nekoliko pokramljava.«

»Pri Samu Shotterju?« je z obupan glasom re-kel gospod Wrenn. »Kako, ko je šel s Kayo v gle-dališče!«

»Torej pravi beg iz Egipta!« je smeje se vzkliknil gospod Braddock. »Nu, nič ne de. Če je tako, se pač vrnem, od koder sem prišel.«

»Ali, dragi dečko,« je skesano oporekel gospod Wrenn. »Kar tako pa vendar ne smete oditi. Za-kaj ne bi stopili v hišo in popili skodelico čaja, dokler Kaya ne pride? Samo pozvoniti vam je treba, pa vam Kaya postreže, kakor da ste doma.«

»To je izvrstna misel, gospod Wrenn,« je gospod Braddock privolil. »Kakor pravite, tako storim.«

Vljudno, kot je bila njegova navada, se je poslovil od domačina in stopil v sprejemnico, kjer je pri-

tisnil na električni zvonec. Odgovora ni dobil. Tedaj je krenil proti vrhu stopnic, ki so vodile v kuhinjo.

»Ohej, slišite?« je zaklical. — Grobni molk. — »Ohej, slišite!« je ponovil še glasneje. Tedaj se mu je zazdelo, kakor da bi ihtenju podoben glas pre-kinjal molk, ki je ležal vse na okoli.

Krenil je po stopnicah nizdol. Vtis, da nekdo ihti, se je utrjeval v njem od koraka do koraka. Prestopil je kuhinjski prag. Z obrazom skritim med komolci je Klara zgurnjena sedela na stolu in jo-kala, da bi se je bil kamen usmilil.

»Ohej, slišite!« je zaklical v tretje.

Solze imajo moč, da časih izbrisejo mržnjo vsega življenja. Willoughby Braddock je živel že leta in leta v sovraštvu s tem dekletom. Mimo pripetljaja s polovico čebulne glave, ki mu je slej ko prej ležal na duši, je imel ta odpor nemalo drugih kore-nin. Gospod Braddock je sam pri sebi še vedno dolžil Klara, da mu je, ko je na svoj osemnajsti rojstni dan prišel s trdim klobokom na glavi v Mid-ways na obisk, iz zasede vrgla kamen v to slovesno pokrivalo in mu ga zbila za trnjevo živo mejo. Se-veda je ostalo njeno dejanje nedokazljivo, a gospod Braddock je ves čas videl za to zgodovinsko skriv-nostjo nesrečno Klarino roko, in to prepričanje je bilo eden izmed poglavitnih vzrokov njegovega no-tranjega odpora.

Ko jo je zdajci zagledal pred seboj vso skrušeno in solzno, z mrtvaško bledico na drugače tako rdečih licih, se njegovo srce ni znalo upreti. Saj se tudi skozi vso zgodovino plete vprašanje, kaj bi

bil storil Wellington, da je videl Napoleona, ko je jokal po Waterloo.

»Ohej, ohej!« je znova vzkliknil dobri Braddock.

»Kako pa to? Ali je mar kaj narobe?«

Njegov glas je menda zdrnil dekle iz otrplosti. Vzdignila je mokri obraz in ga pogledala.

»Oh, gospod Braddock,« je žalostno odgovorila, »če bi vedeli, kako sem nesrečna! Obupana sem ... Ponizana, gospod Braddock!«

»Nu, nu ... povejte, kaj se vam je zgodilo,« jo je potolažil mladi mož.

»Kako sem mogla naprej videti, da bo tako?«

»Naprej videti, da bo kaj?«

»Nikoli ne bi bila rekla ...«

»Rekla komu?«

»Se pravi ... niti v sanjah mi ne bi bilo prišlo kaj takega na misel.«

»Tak o čem govorite?« Za Boga, razložite mi.«

»Hash ... moj zaročenec,« je hlipnila Klara vsa v solzah. »Clarence ... Oh, to je bil hud udarec.«

Tolažnik je ujel prvi žarek svetlobe. Očitno je šlo za prepri, kakršni so med zaljubljeni tako po-gostni, in dekle, ki je bilo že po naruri burne krvi...

»Kaj? Menda ni mrtve?« je prestrašeno vzkliknil. Presunljiv krik se je razlegel po kuhinji.

»Oh! Oh! Oh!«

»Za Boga svetega!« je vzkliknil tudi gospod Brad-dock.

»Tega ne bi bil smel storiti, kaj ne da ne?« je zajecjala Klara med dvema ihtljajema.

»Česa ne bi bil smel?«